

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Μικροοικονομική Ανάλυση της Κατανάλωσης και της Παραγωγής

Διάλεξη 3: Προτιμήσεις

Ανδρέας Παπανδρέου
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Ορθολογισμός στην οικονομική

Υπόθεση συμπεριφοράς:

Ένας λήπτης αποφάσεων επιλέγει πάντοτε τον πλέον προτιμώμενο συνδυασμό από το σύνολο των εναλλακτικών συνδυασμών που έχει στη διάθεση του.

Άρα, για να δημιουργήσουμε ένα υπόδειγμα επιλογής πρέπει να διαμορφώσουμε ένα υπόδειγμα για τις προτιμήσεις.

Σχέσεις προτιμήσεων

- Συγκρίνοντας δύο διαφορετικούς συνδυασμούς κατανάλωσης (δύο καλάθια), x και y :
 - **Σαφής προτίμηση**: το x είναι προτιμότερο από το y .
 - **Ασθενής προτίμηση**: το x προτιμάται τουλάχιστο όσο και το y .
 - **Αδιαφορία**: το x προτιμάται ακριβώς το ίδιο με το y .

Σχέσεις προτιμήσεων

- Σαφής προτίμηση, ασθενής προτίμηση και αδιαφορία είναι όλες οι σχέσεις προτιμήσεων.
- Ειδικότερα, οι σχέσεις αυτές είναι *τακτικές*, δηλαδή, οι σχέσεις αυτές δηλώνουν τη *σειρά* με την οποία οι συνδυασμοί προτιμούνται.

Σχέσεις προτιμήσεων

- \succ δηλώνει σαφή προτίμηση. Το $x \succ y$ σημαίνει ότι το καλάθι x είναι σαφώς προτιμότερο από το καλάθι y .
- \sim συμβολίζει αδιαφορία. Το $x \sim y$ σημαίνει ότι το x προτιμάται εξίσου με το y .
- \succeq συμβολίζει ασθενή προτίμηση. Το $x \succeq y$ σημαίνει ότι το x προτιμάται τουλάχιστο όσο και το y .

Σχέσεις προτιμήσεων

- $x \succeq y$ και $y \succeq x$ συνεπάγονται $x \sim y$.
- $x \succeq y$ και (όχι $y \succeq x$) τότε $x \succ y$.

Παραδοχές για τις σχέσεις προτιμήσεων

Πληρότητα: Για δύο οποιαδήποτε καλάθια αγαθών x και y υπάρχει πάντα η δυνατότητα να δηλώσουμε ότι είτε

$$x \succeq y$$

είτε

$$y \succeq x$$

είτε και τα δύο οπότε $x \sim y$

Παραδοχές για τις σχέσεις προτιμήσεων

Αντανεκλαστικότητα: Κάθε καλάθι x είναι πάντοτε τουλάχιστο εξίσου προτιμώμενο με τον εαυτό του, δηλαδή

$$x \succeq x.$$

Παραδοχές για τις σχέσεις προτιμήσεων

Μεταβατικότητα: Αν

το x προτιμάται τουλάχιστο όσο και το y , και το

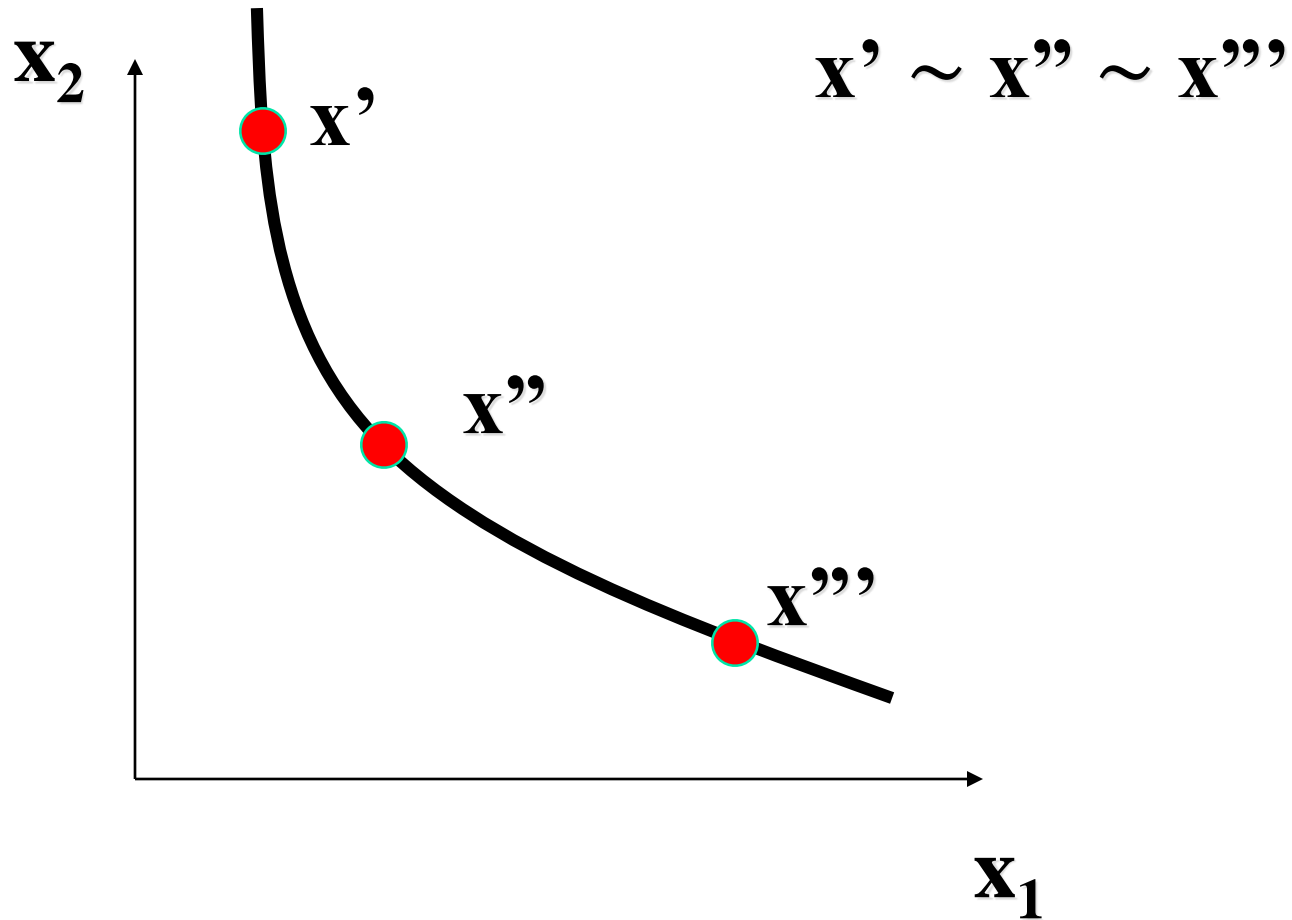
y προτιμάται τουλάχιστο όσο το z , τότε το x προτιμάται τουλάχιστο όσο και το z ; δηλαδή

$$x \succeq y \text{ και } y \succeq z \rightarrow x \succeq z.$$

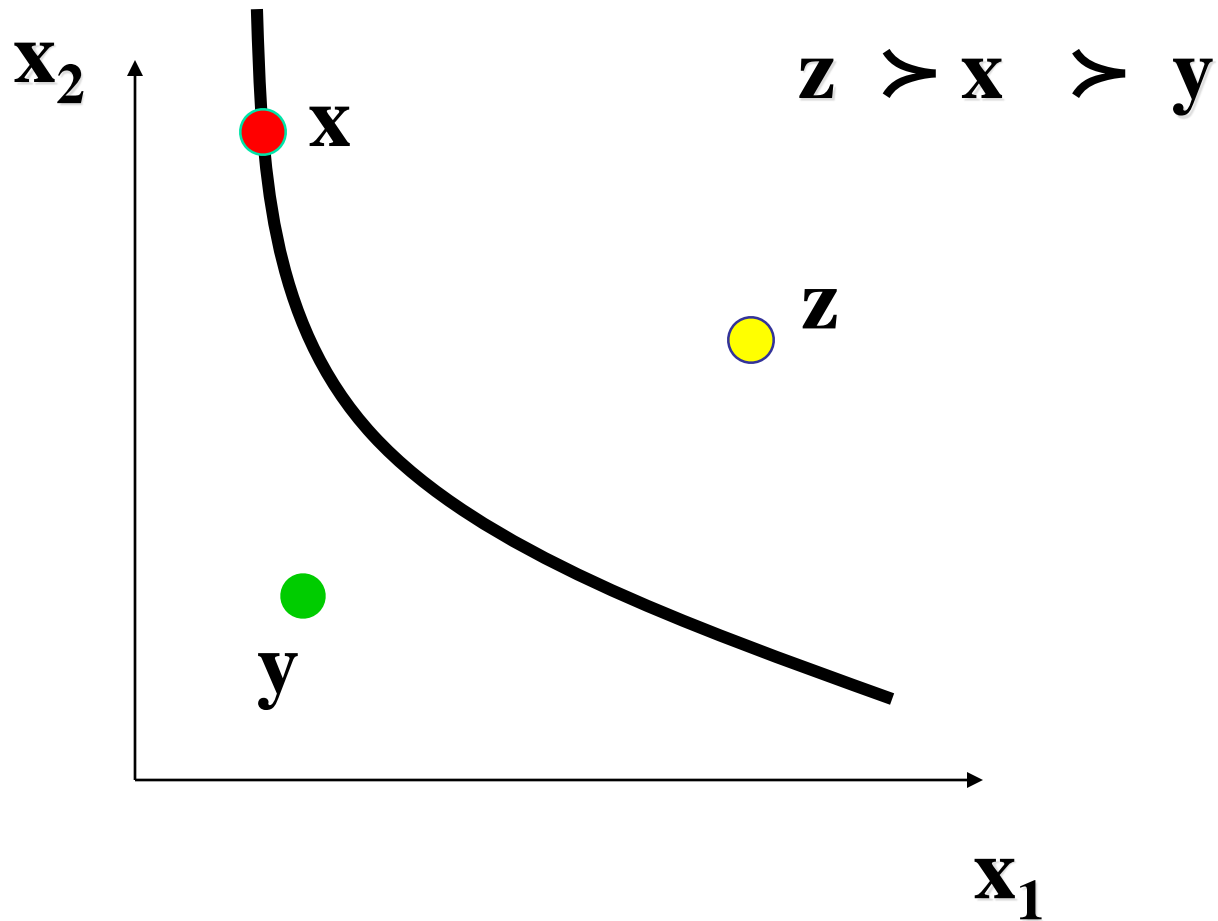
Καμπύλες αδιαφορίας

- Ας πάρουμε ένα καλάθι αναφοράς το x' . Το σύνολο όλων των καλαθιών που προτιμούνται εξίσου με το x' είναι η **καμπύλη αδιαφορίας που περιέχει το x'** ; Το σύνολο όλων των συνδυασμών (καλαθιών) είναι $y \sim x'$.
- Από τη στιγμή που μια καμπύλη αδιαφορίας δεν είναι πάντοτε «καμπύλη» ίσως είναι καλύτερα να λέμε «σύνολο» αδιαφορίας.

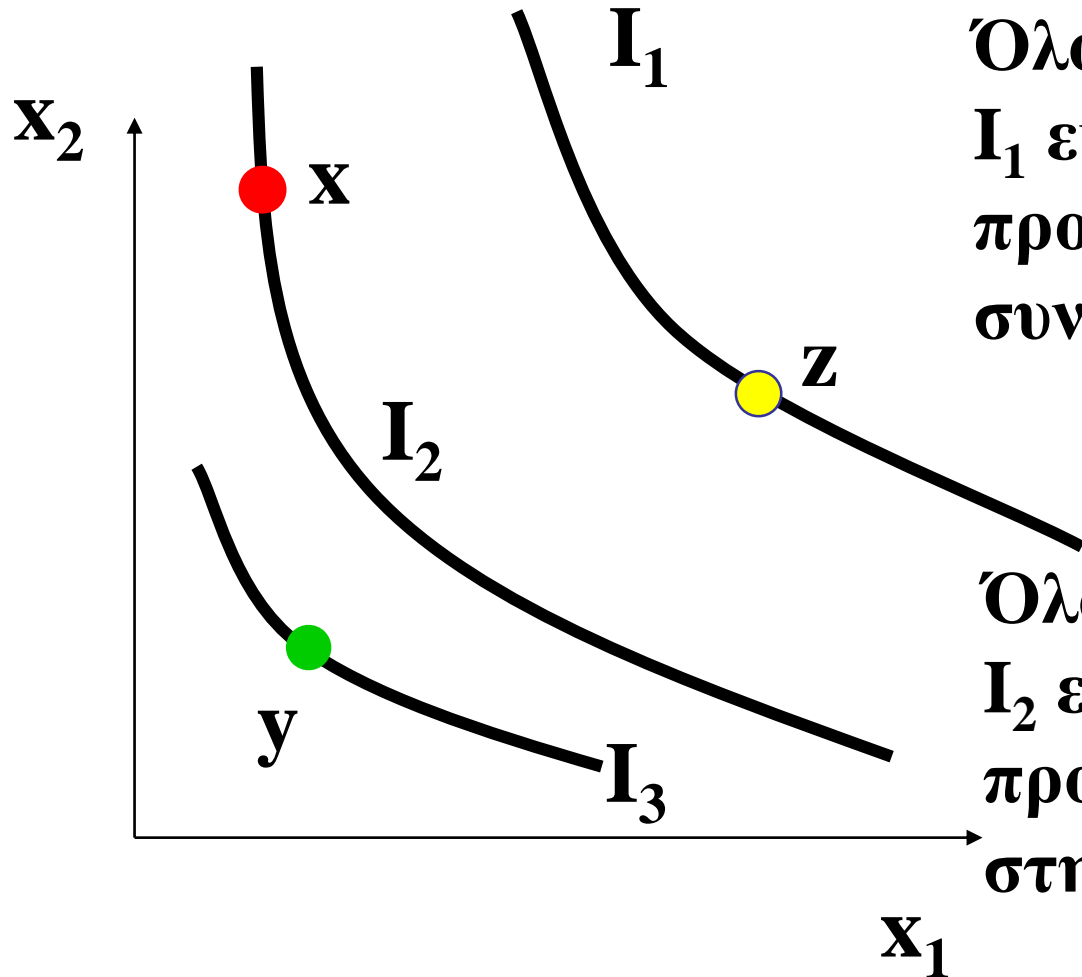
Καμπύλες αδιαφορίας

Καμπύλες αδιαφορίας

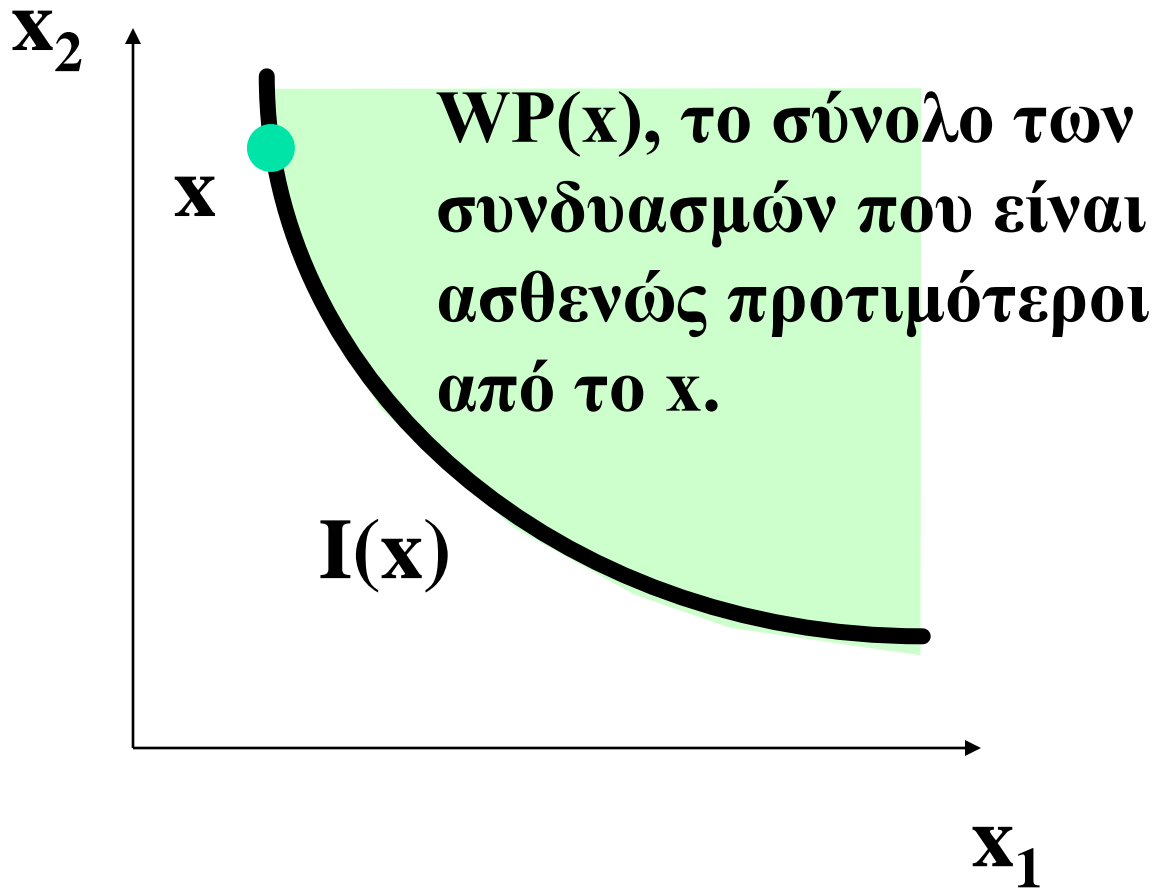
Καμπύλες αδιαφορίας

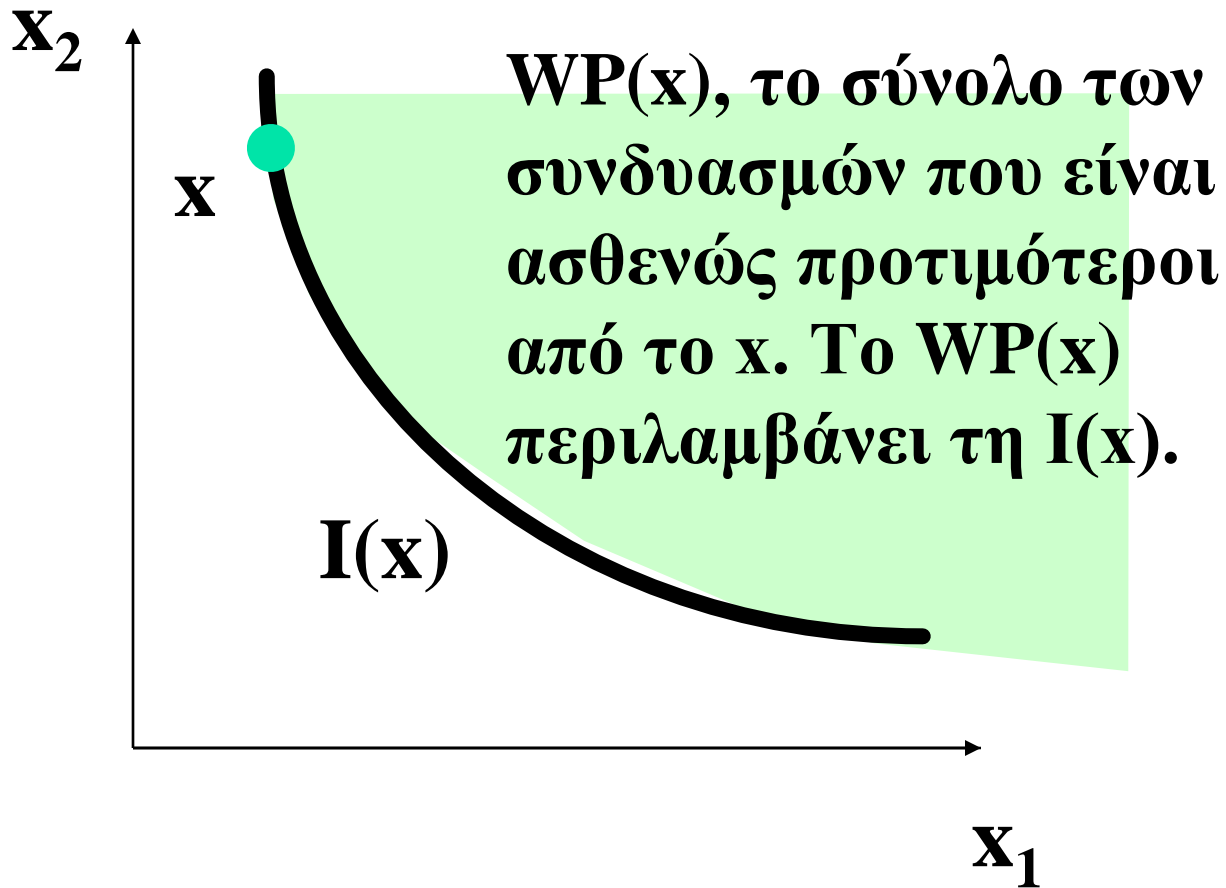
Όλοι οι συνδυασμοί στην I_1 είναι σαφώς προτιμότεροι από τους συνδυασμούς στη I_2 .

Όλοι οι συνδυασμοί στην I_2 είναι σαφώς προτιμότεροι από όλους στην I_3 .

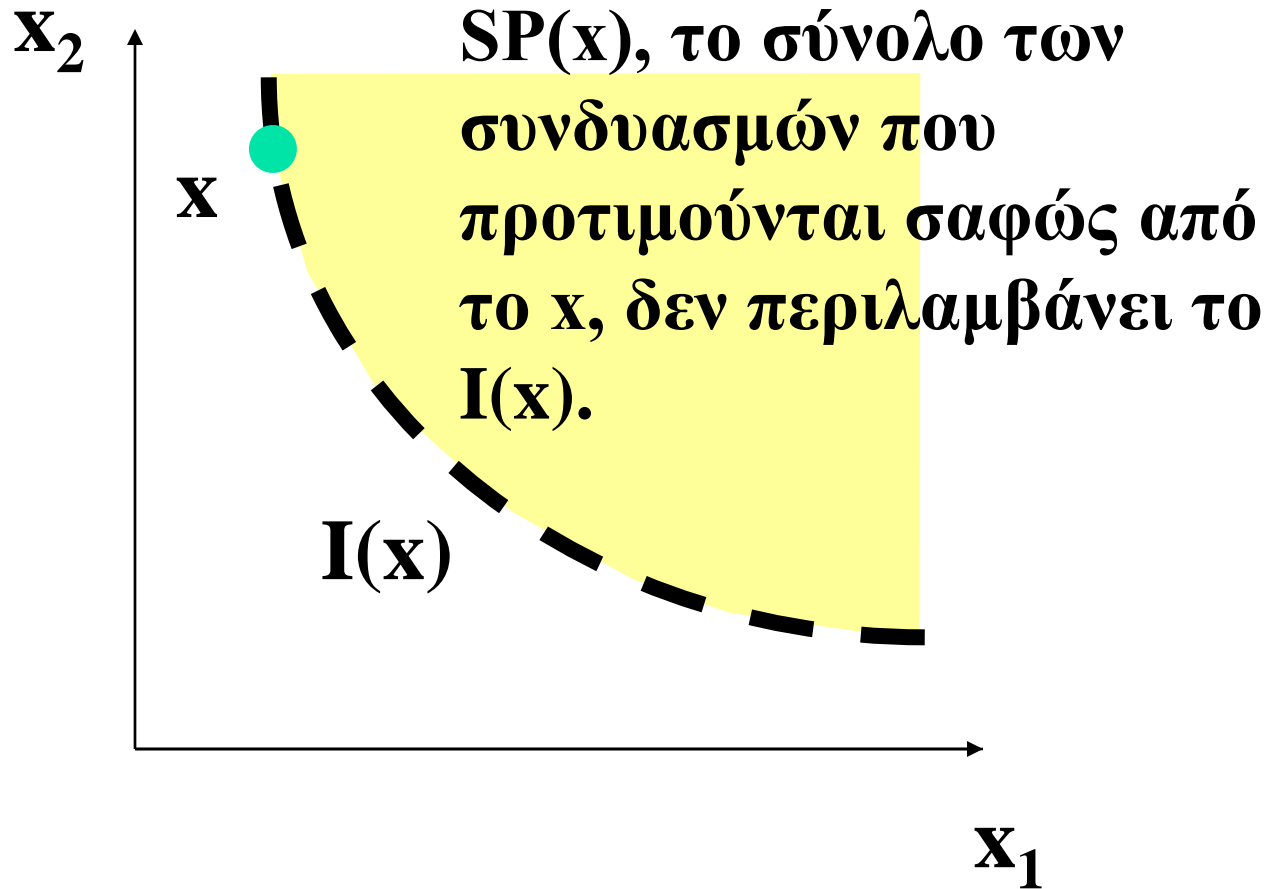
Καμπύλες αδιαφορίας

Καμπύλες αδιαφορίας

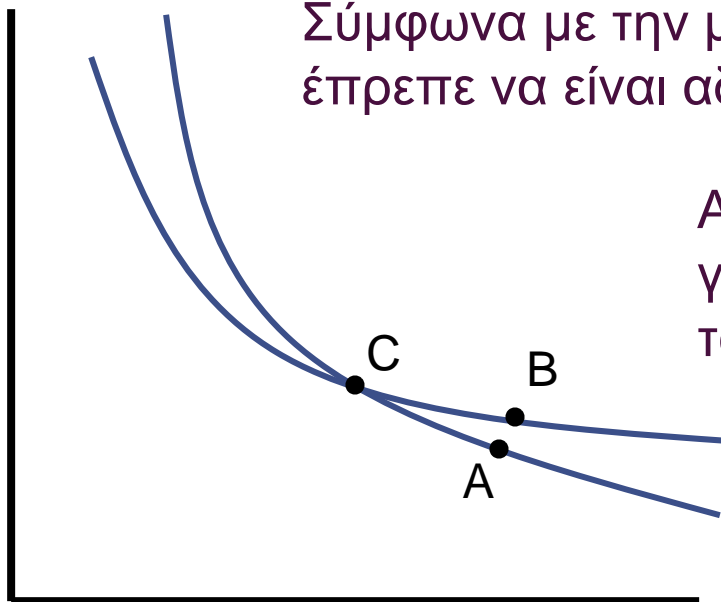

Καμπύλες αδιαφορίας

Μπορούν δύο καμπύλες αδιαφορίας του ίδιου ατόμου να τέμνονται;

Ποσότητα y

Το άτομο είναι αδιάφορο μεταξύ A και C.
Το άτομο είναι αδιάφορο μεταξύ B και C.
Σύμφωνα με την μεταβατικότητα θα
έπρεπε να είναι αδιάφορο μεταξύ A και B

Αλλά B είναι προτιμότερο του A
γιατί B έχει περισσότερα και από
τα x και y σε σχέση με το A

I_2

I_1

Ποσότητα x

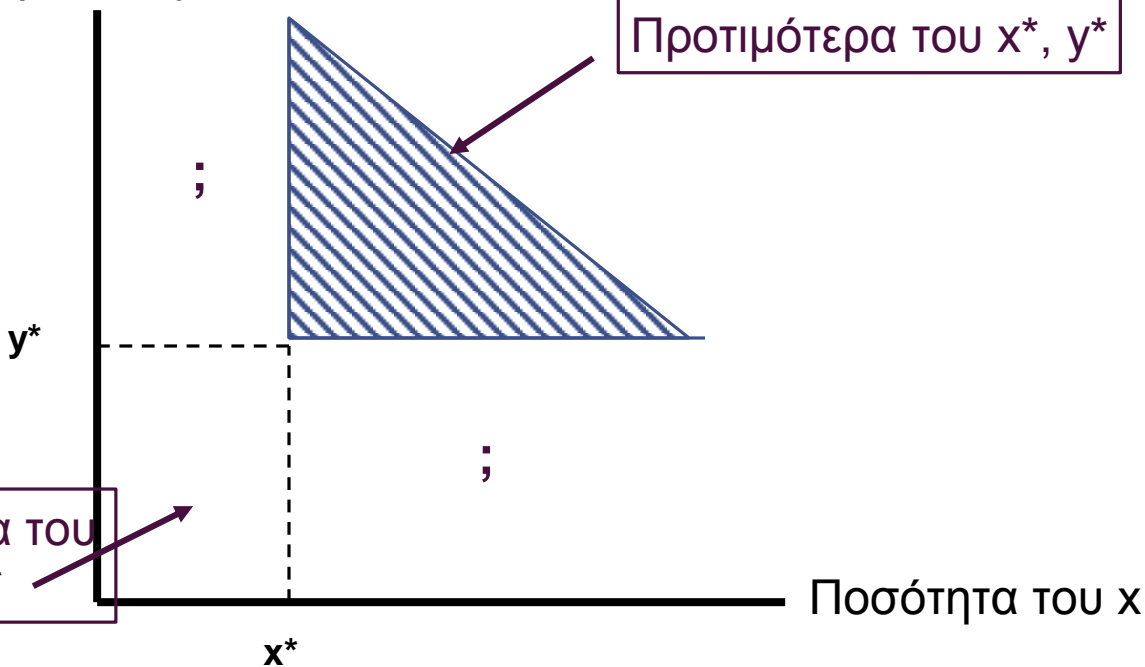
Κλίσεις καμπυλών αδιαφορίας

- Όταν πιο πολύ από ένα εμπόρευμα είναι πάντα προτιμητέο, το εμπόρευμα λέγεται **αγαθό**.
- Αν το κάθε εμπόρευμα είναι αγαθό, τότε η καμπύλες αδιαφορίας του θα έχουν αρνητική κλίση.

Κλίσεις καμπυλών αδιαφορίας

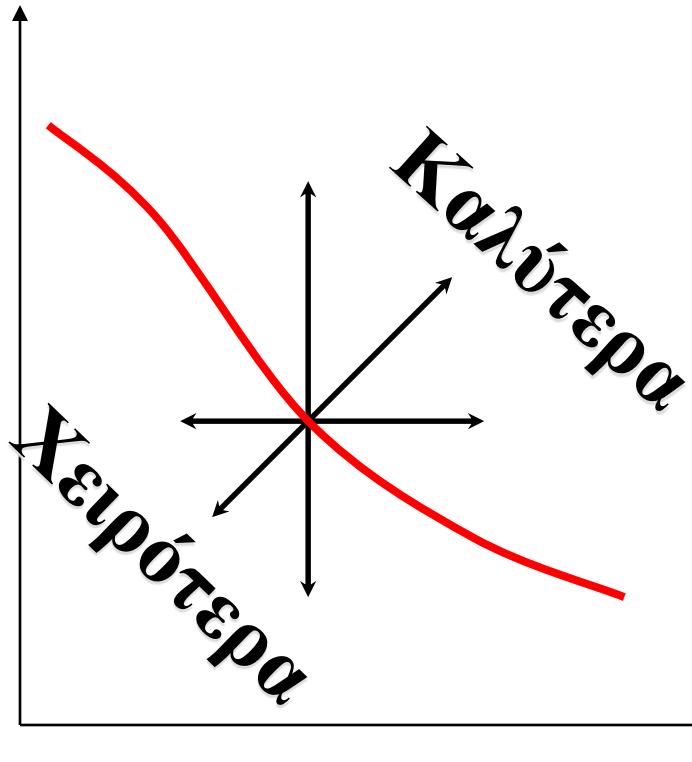
- Στην συνάρτηση χρησιμότητας, τα x 's θεωρούνται “αγαθά”
 - Προτιμάμε μεγαλύτερες ποσότητες

Ποσότητα του y

Κλίσεις καμπυλών αδιαφορίας

Αγαθό 2

Δύο αγαθά ➡
καμπύλη αδιαφορίας με
αρνητική κλίση.

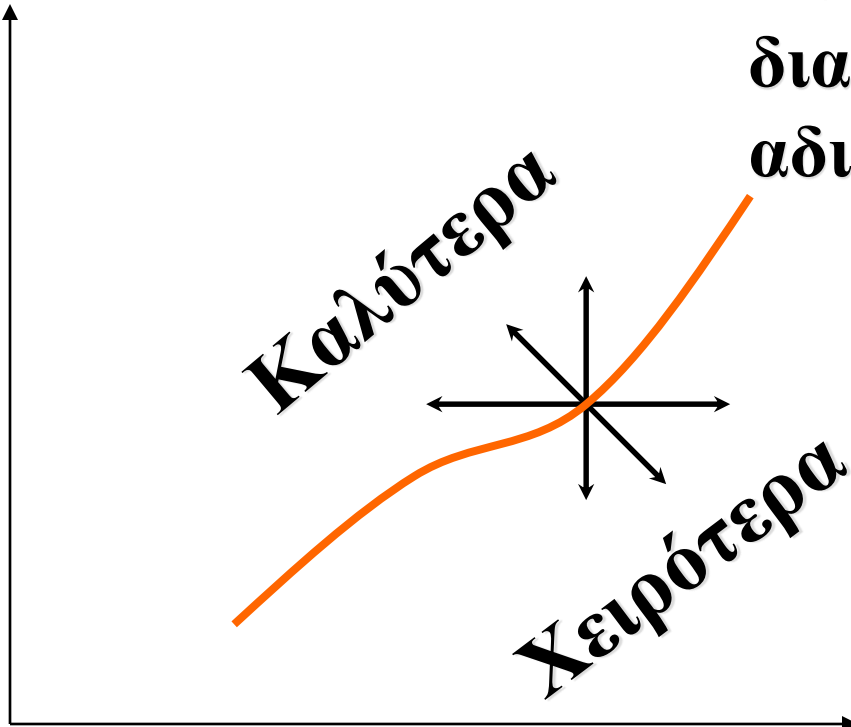

Κλίσεις καμπυλών αδιαφορίας

Αν η μικρότερη κατανάλωση ενός εμπορεύματος προτιμάται πάντοτε, τότε το εμπόρευμα λέγεται **κακό**.

Κλίσεις καμπυλών αδιαφορίας

Αγαθό 2

Ένα αγαθό και ένα κακό
διαμορφώνουν καμπύλη
αδιαφορίας με θετική κλίση

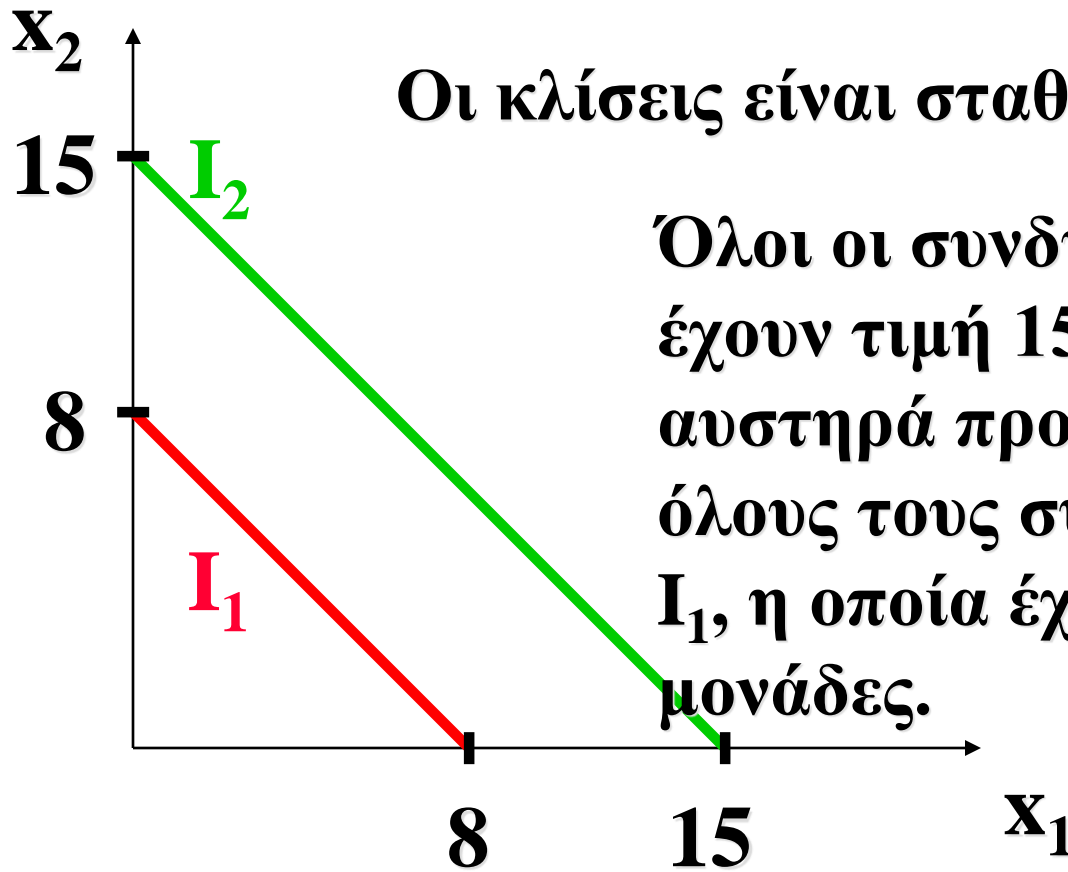
Αγαθό 1

Ακραίες περιπτώσεις καμπυλών αδιαφορίας: Τέλεια υποκατάστατα

Αν ένας καταναλωτής θεωρεί πάντα ότι οι μονάδες του αγαθού 1 και του αγαθού 2 είναι ισοδύναμες, τότε τα εμπορεύματα αυτά είναι **τέλεια υποκατάστατα** και μόνο η συνολική ποσότητα των δύο εμπορευμάτων στο καλάθι προσδιορίζει τη σειρά των προτιμήσεων του.

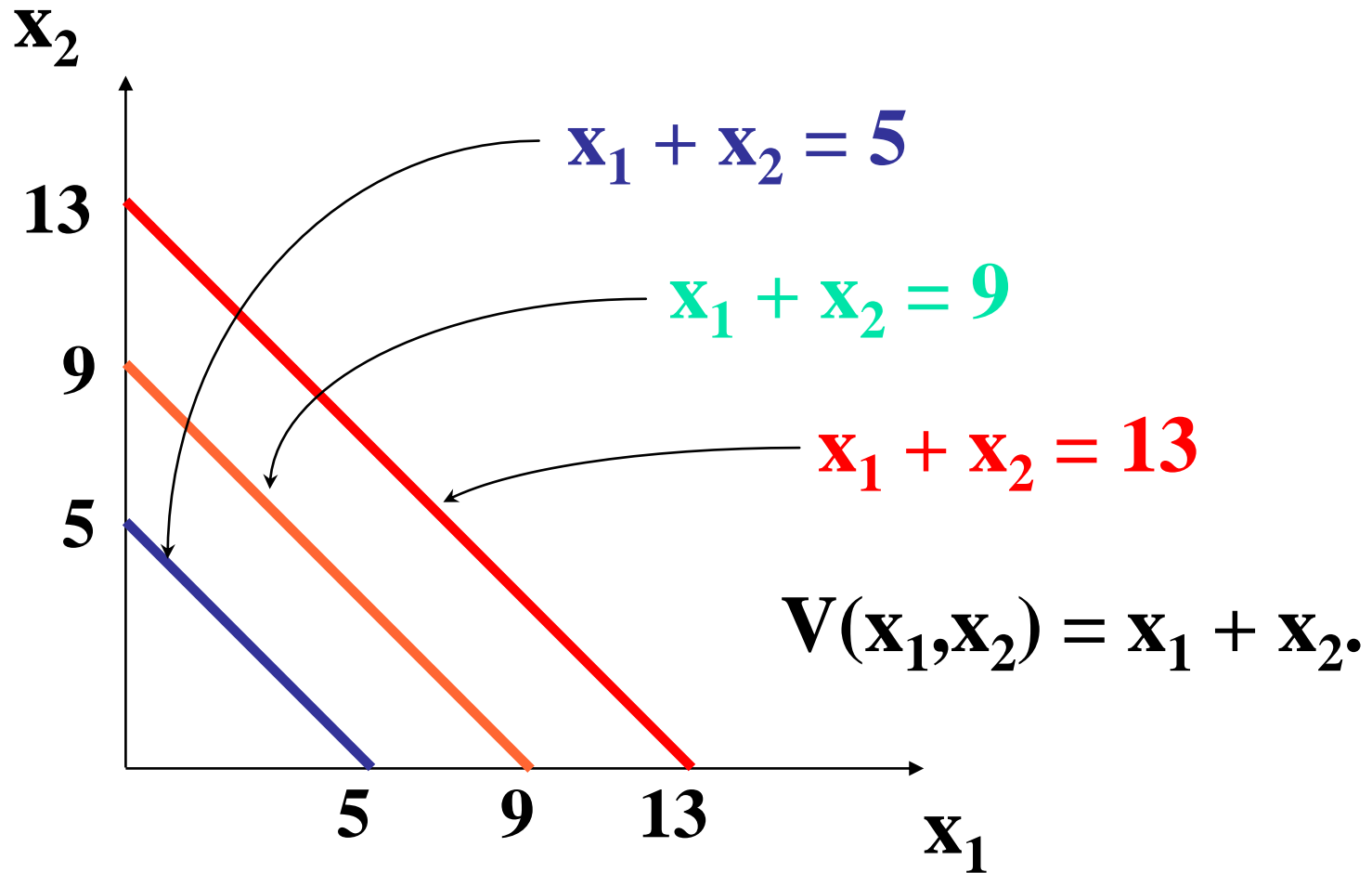
Ακραίες περιπτώσεις καμπυλών αδιαφορίας: Τέλεια υποκατάστατα

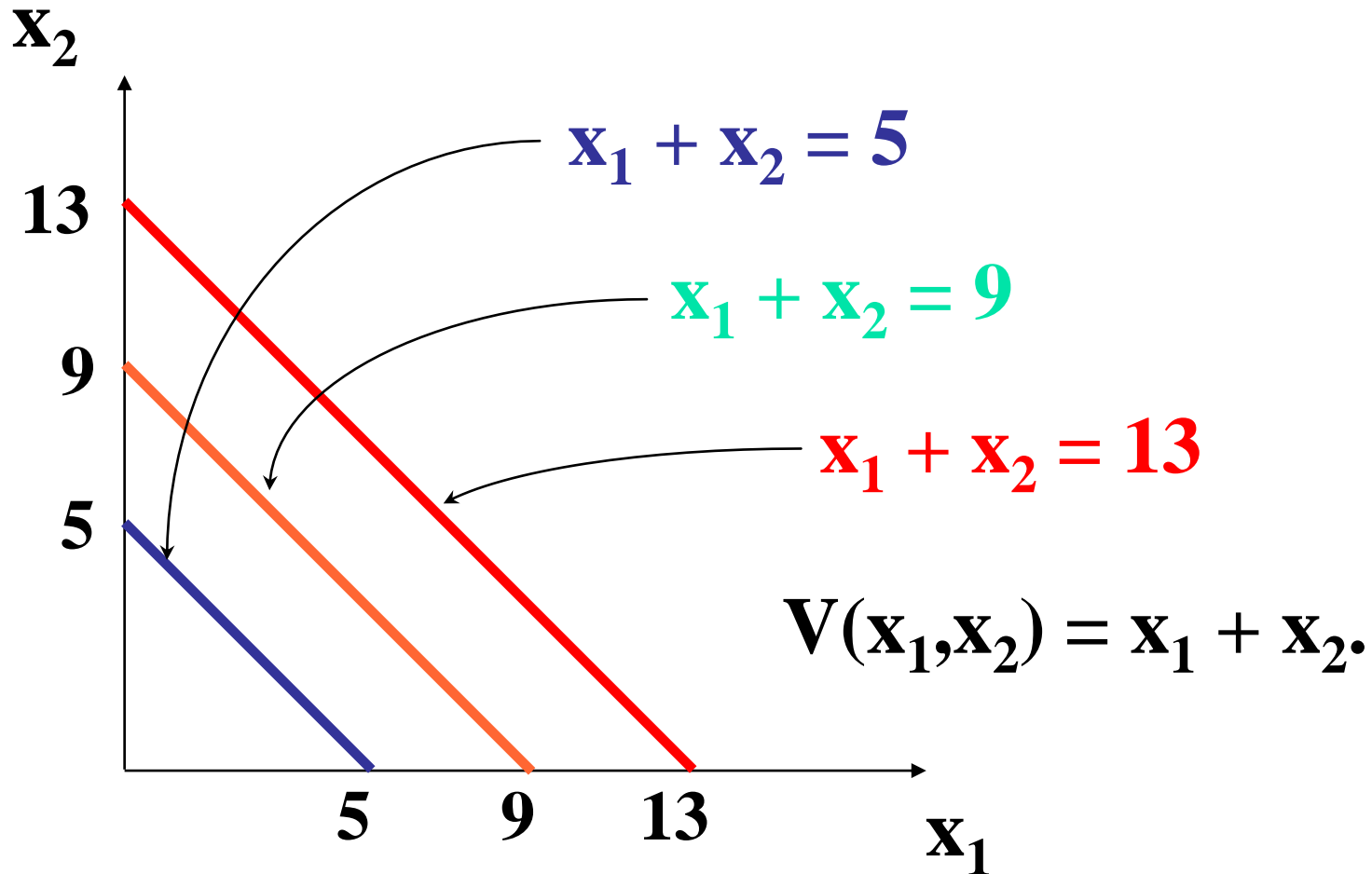
Οι κλίσεις είναι σταθερές στο -1 .

Όλοι οι συνδυασμοί στην I_2 έχουν τιμή 15 μονάδες και είναι αυστηρά προτιμώμενοι από όλους τους συνδυασμούς στην I_1 , η οποία έχει τιμή μόνο 8 μονάδες.

Τέλεια υποκατάστατα: Καμπύλες αδιαφορίας

Τέλεια υποκατάστατα: Καμπύλες αδιαφορίας

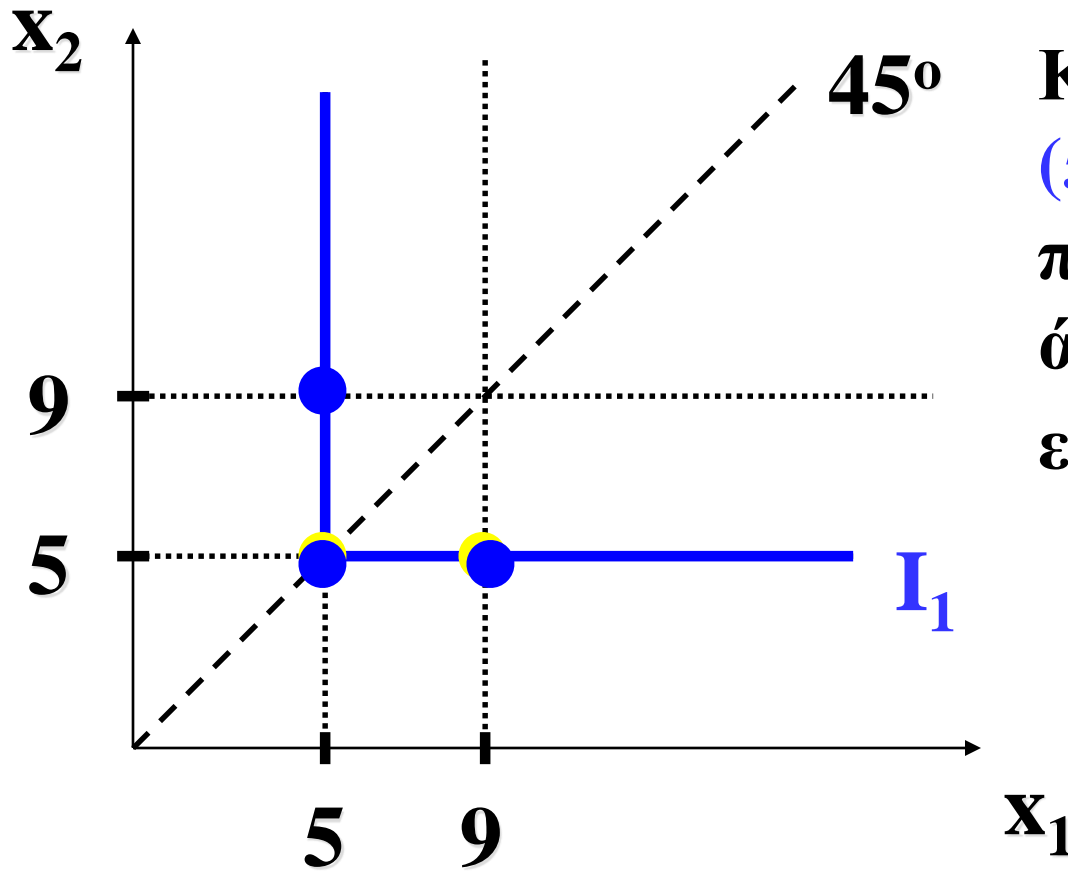
Είναι ευθείες γραμμές και παράλληλες.

Ακραίες περιπτώσεις καμπυλών αδιαφορίας: Τέλεια συμπληρωματικά

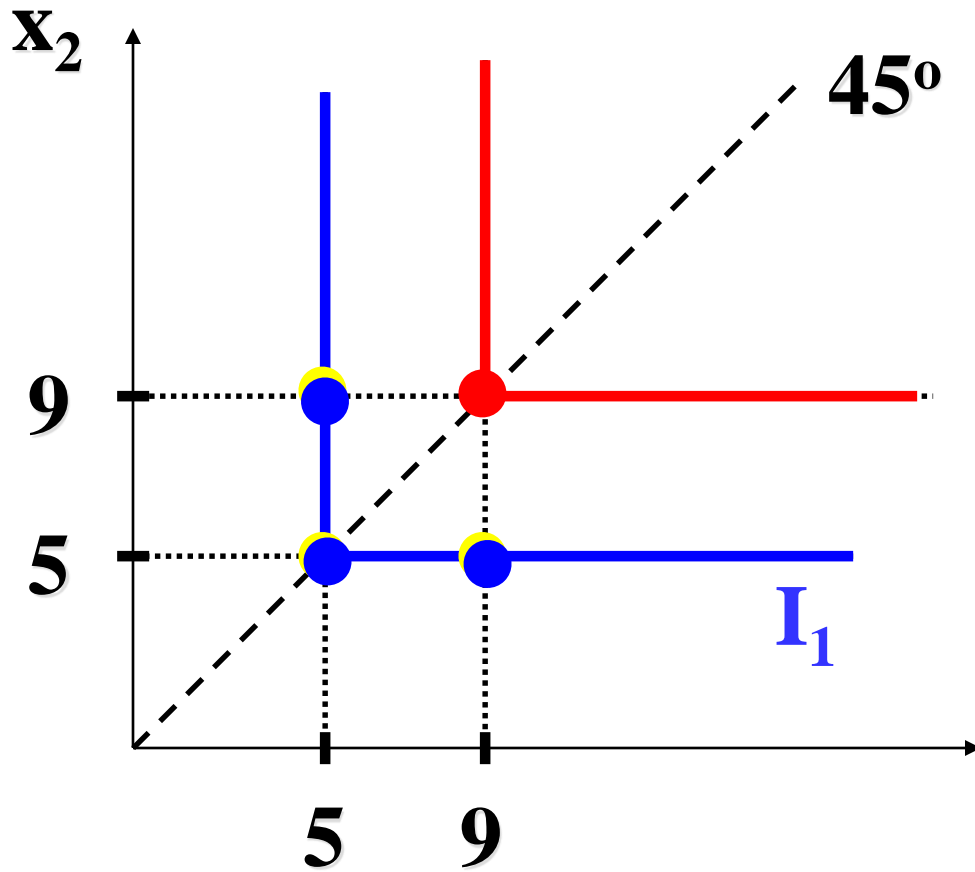
Αν ένας καταναλωτής καταναλώνει πάντα τα εμπορεύματα 1 και 2 σε σταθερή αναλογία (π.χ. ένα προς ένα), τότε τα εμπορεύματα είναι *τέλεια συμπληρωματικά* και μόνο ο *αριθμός των ζευγών* των δύο αγαθών προσδιορίζει τη σειρά κατάταξης των προτιμήσεων των συνδυασμών.

Ακραίες περιπτώσεις καμπυλών αδιαφορίας: Τέλεια συμπληρωματικά

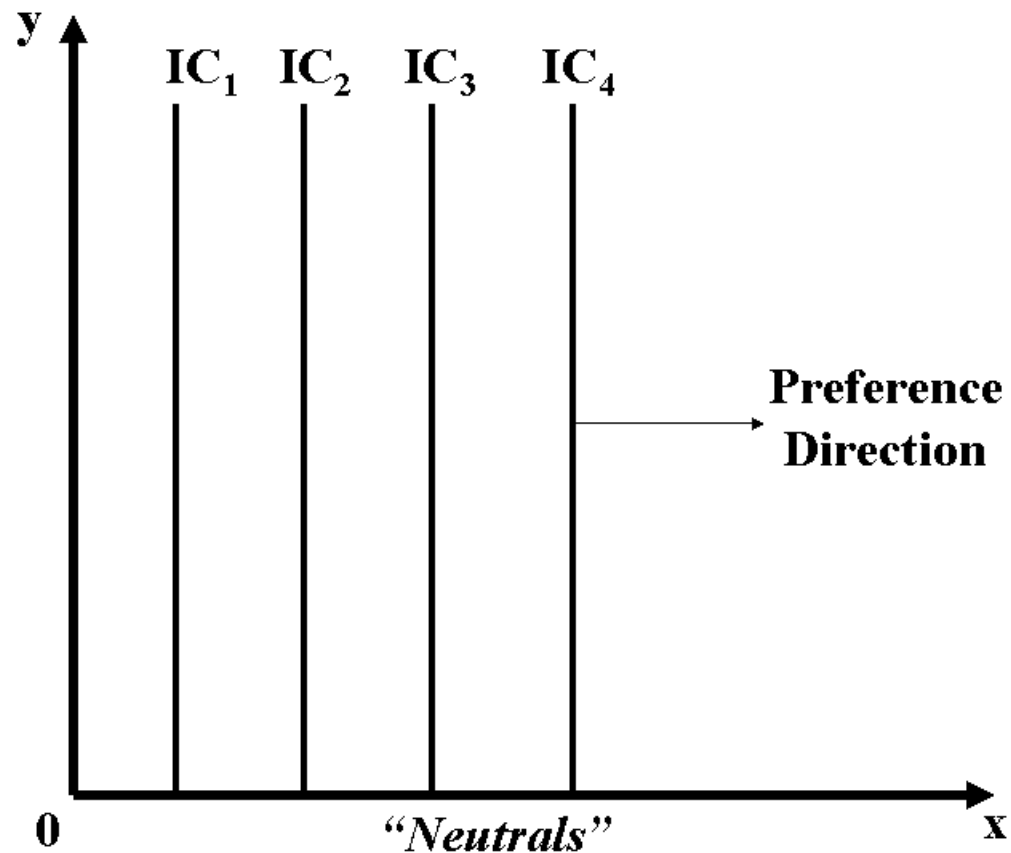
Κάθε συνδυασμός $(5,5)$, $(5,9)$ και $(9,5)$ περιέχει 5 ζεύγη και άρα ο καθένας είναι εξίσου προτιμώμενος.

Ακραίες περιπτώσεις καμπυλών αδιαφορίας: Τέλεια συμπληρωματικά

Αφού ο κάθε συνδυασμός $(5,5)$, $(5,9)$ και $(9,5)$ περιέχει 5 ζεύγη, ο καθένας I_2 προτιμάται λιγότερο από το συνδυασμό $(9,9)$, ο οποίος περιέχει 9 ζεύγη.

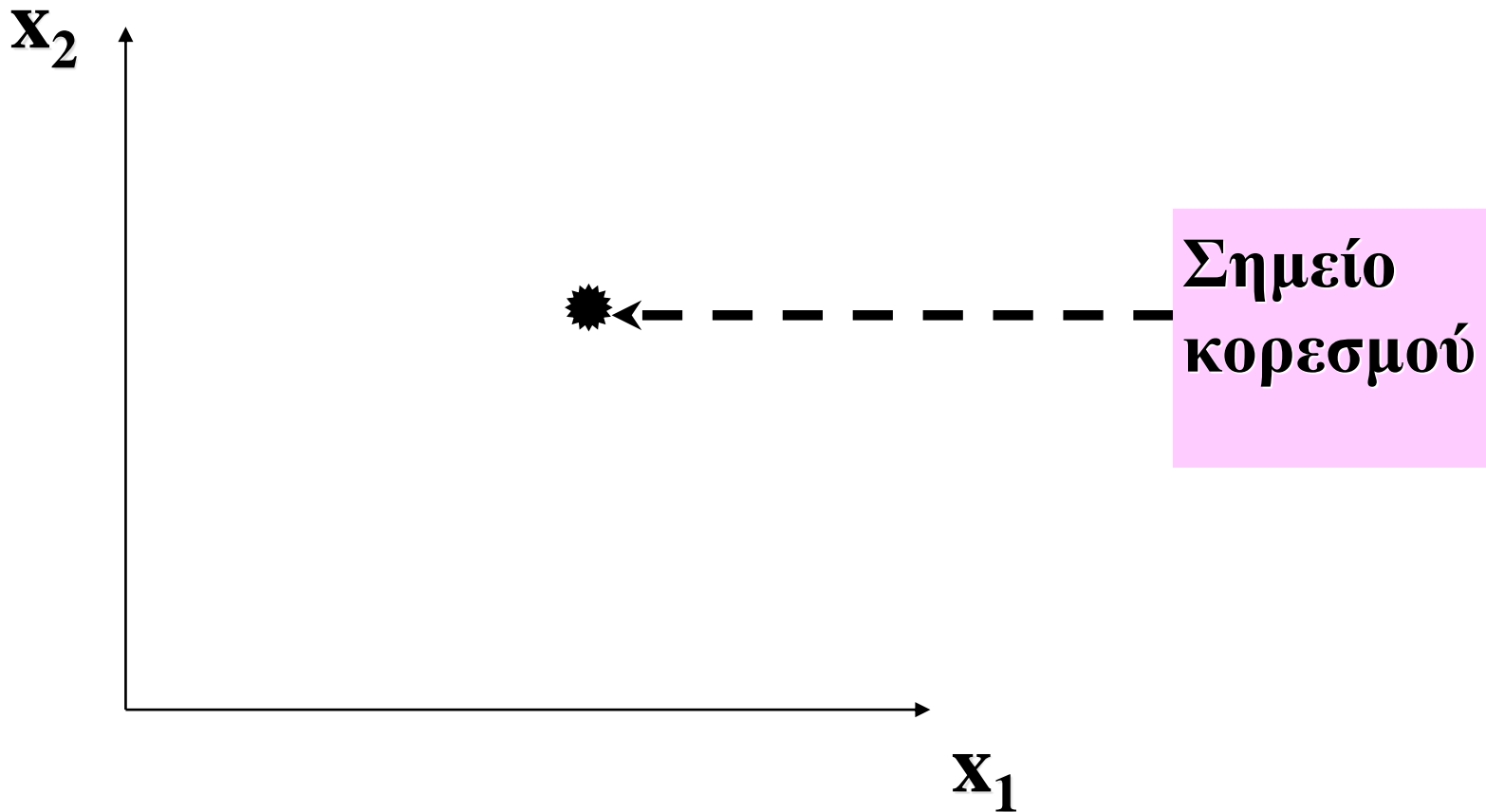
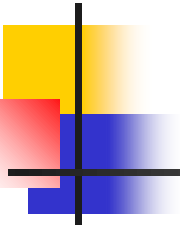
Ακραίες περιπτώσεις καμπυλών αδιαφορίας: Ουδέτερα αγαθά

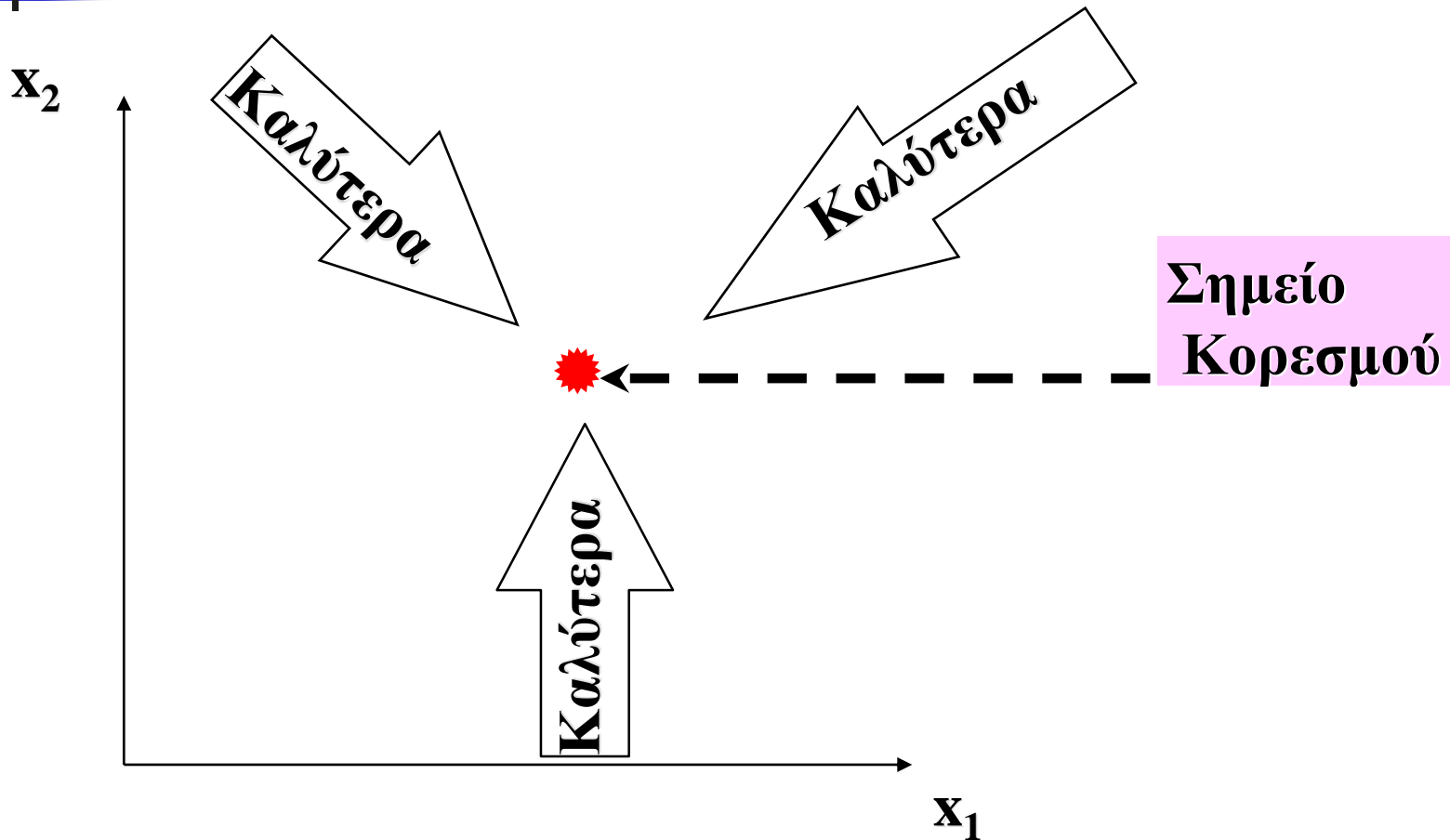
Προτιμήσεις που επιδεικνύουν κορεσμό

- Ένα καλάθι αγαθών που είναι καλύτερο από όλα τα άλλα ονομάζεται *σημείο κορεσμού* ή *σημείο ευδαιμονίας*.
- Πώς θα μοιάζανε οι καμπύλες αδιαφορίας με αυτήν την ιδιότητα;

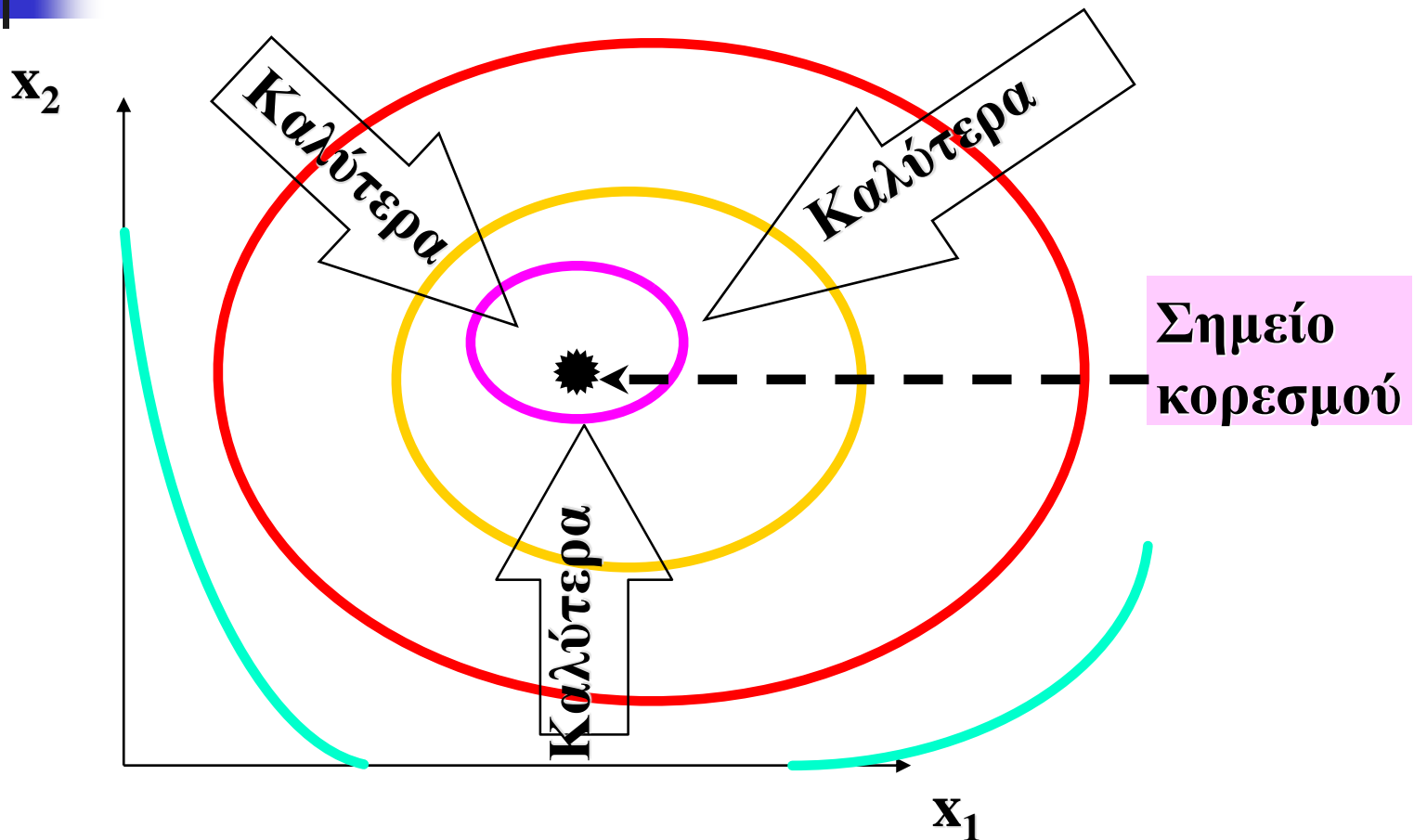
Καμπύλες αδιαφορίας που επιδεικνύουν κορεσμό

Καμπύλες αδιαφορίας που επιδεικνύουν κορεσμό

Καμπύλες αδιαφορίας που επιδεικνύουν κορεσμό

Καμπύλες αδιαφορίας με διακριτά αγαθά

- Ένα αγαθό είναι *απείρως διαιρετό* εάν μπορεί να αποκτηθεί σε οποιαδήποτε ποσότητα; *Π.χ.* Νερό και τυρί.
- Ένα αγαθό είναι *διακριτό* εάν βρίσκεται μόνο σε διακριτές ποσότητες 1, 2, 3, ... κ.λπ.; *Π.χ.* αεροσκάφη, πλοία και ψυγεία.

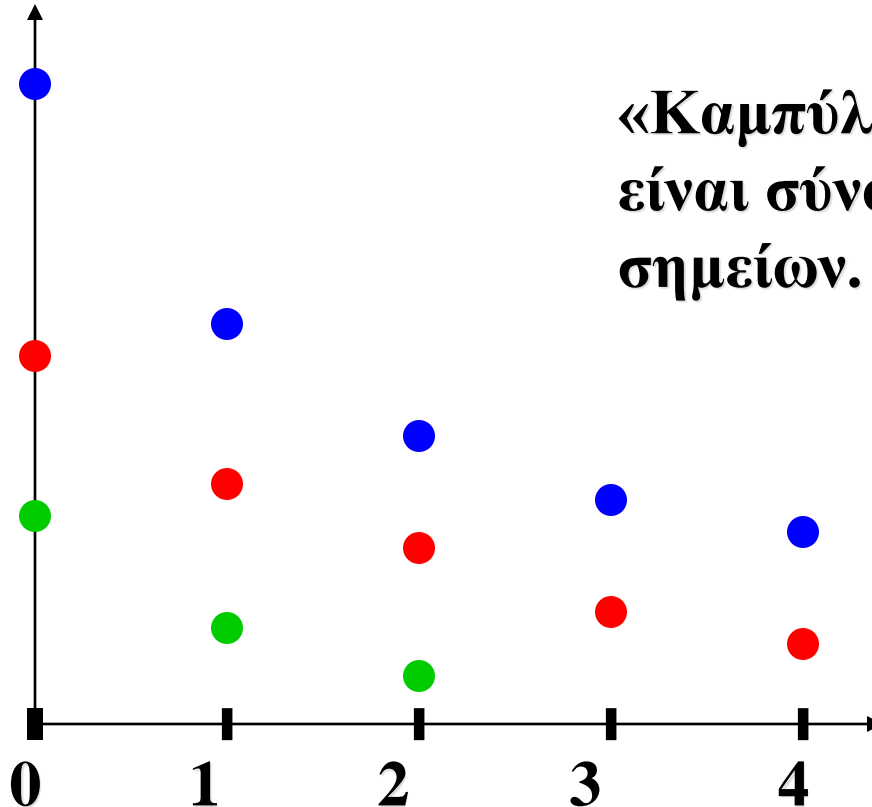

Καμπύλες αδιαφορίας με διακριτά αγαθά

Έστω ότι το αγαθό 2 είναι *απείρως διαιρετέο* αγαθό (πετρέλαιο) ενώ το 1 είναι διακριτό αγαθό (αεροσκάφος). Πώς θα μοιάζανε οι «καμπύλες» αδιαφορίας τους;

Καμπύλες αδιαφορίας με διακριτά αγαθά

Πετρέλαιο

Ομαλές προτιμήσεις

Μια σχέση προτίμησης είναι «ομαλή» αν είναι *Μονοτονική* και *κυρτή*.

Μονοτονική : Προτιμάται πάντα μεγαλύτερη ποσότητα από κάθε αγαθό (π.χ. Δεν υπάρχει κορεσμός και όλα τα εμπορεύματα είναι αγαθά.).

Κλίσεις καμπυλών αδιαφορίας

Προτιμάμε μεγαλύτερες ποσότητες από το κάθε αγαθό

Ποσότητα του y

Προτιμότερα του (x^*, y^*)

y^*

Χειρότερα του (x^*, y^*)

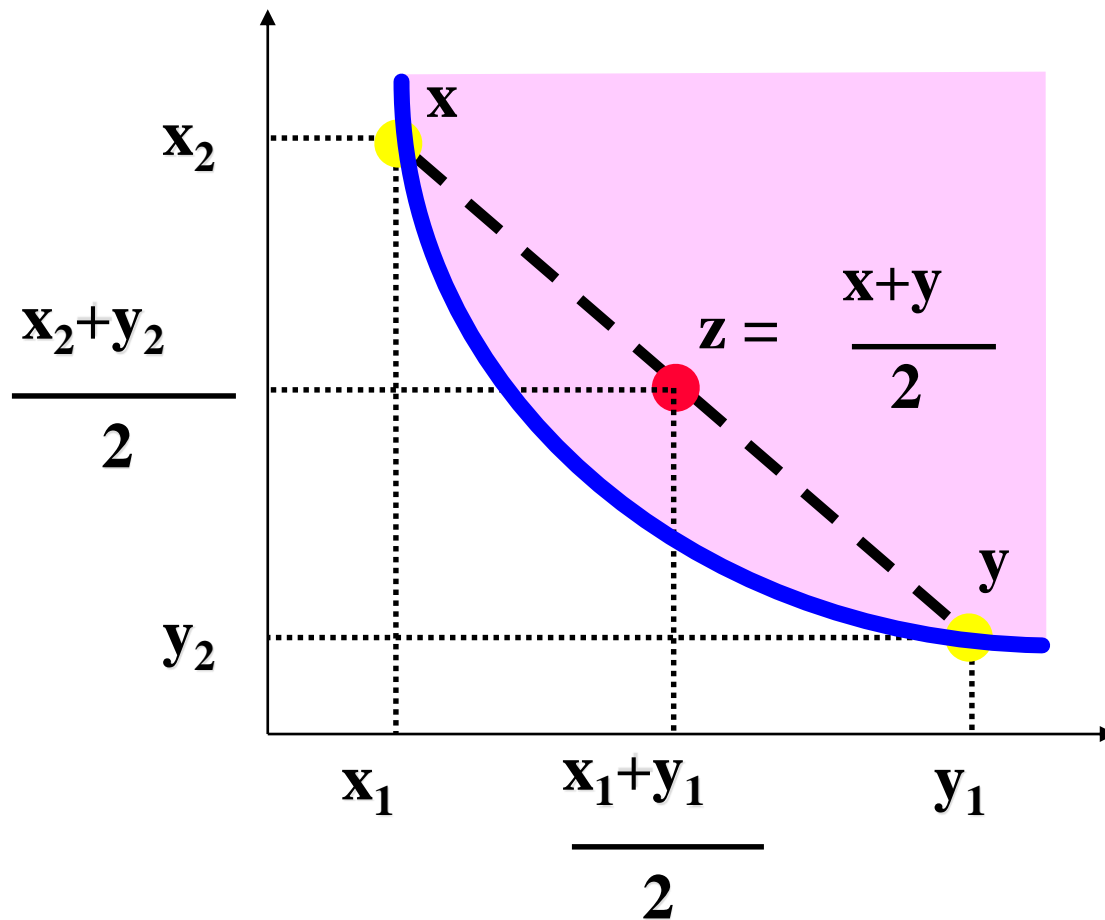
x^*

Ποσότητα του x

;

;

Ομαλές προτιμήσεις: Κυρτότητα

Ομαλές προτιμήσεις

Κυρτότητα: Μείγματα συνδυασμών είναι (τουλάχιστο ασθενώς) προτιμώμενοι από τους ίδιους συνδυασμούς. π.χ., το μείγμα 50-50 των συνδυασμών x και y είναι

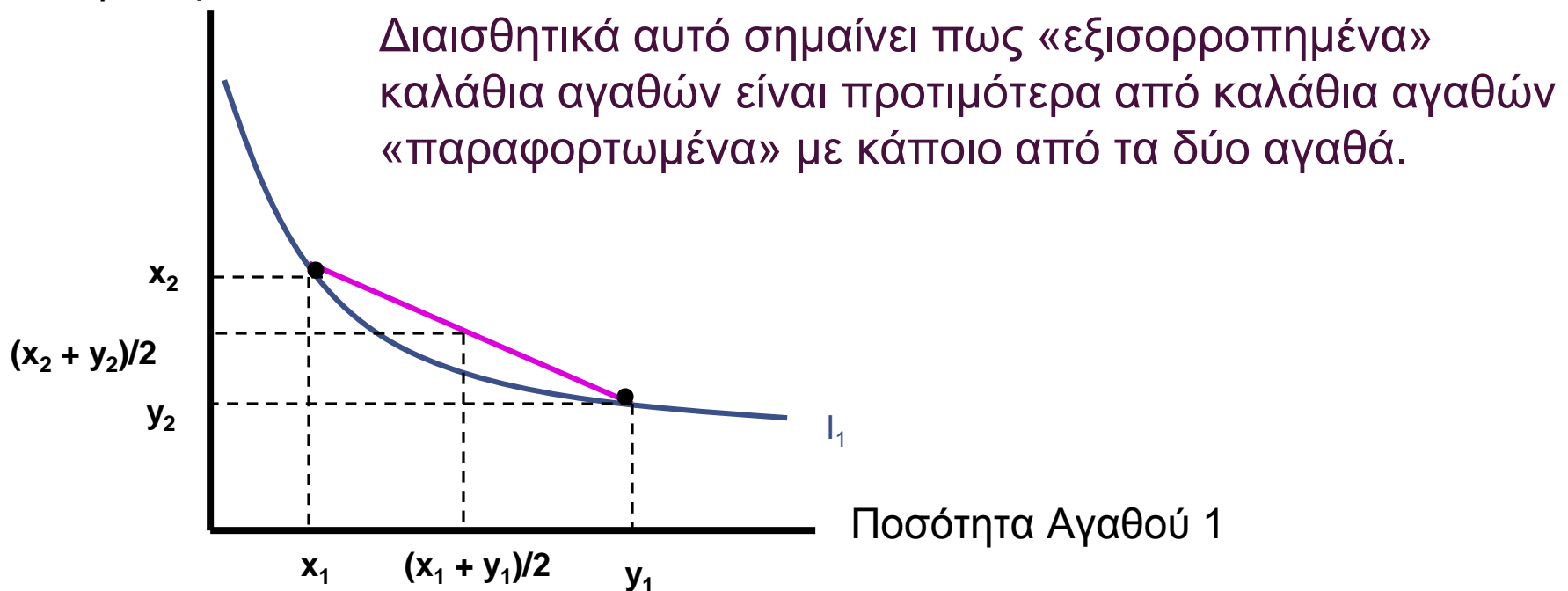
$$z = (0,5)x + (0,5)y.$$

Το z προτιμάται τουλάχιστο όσο το x ή το y .

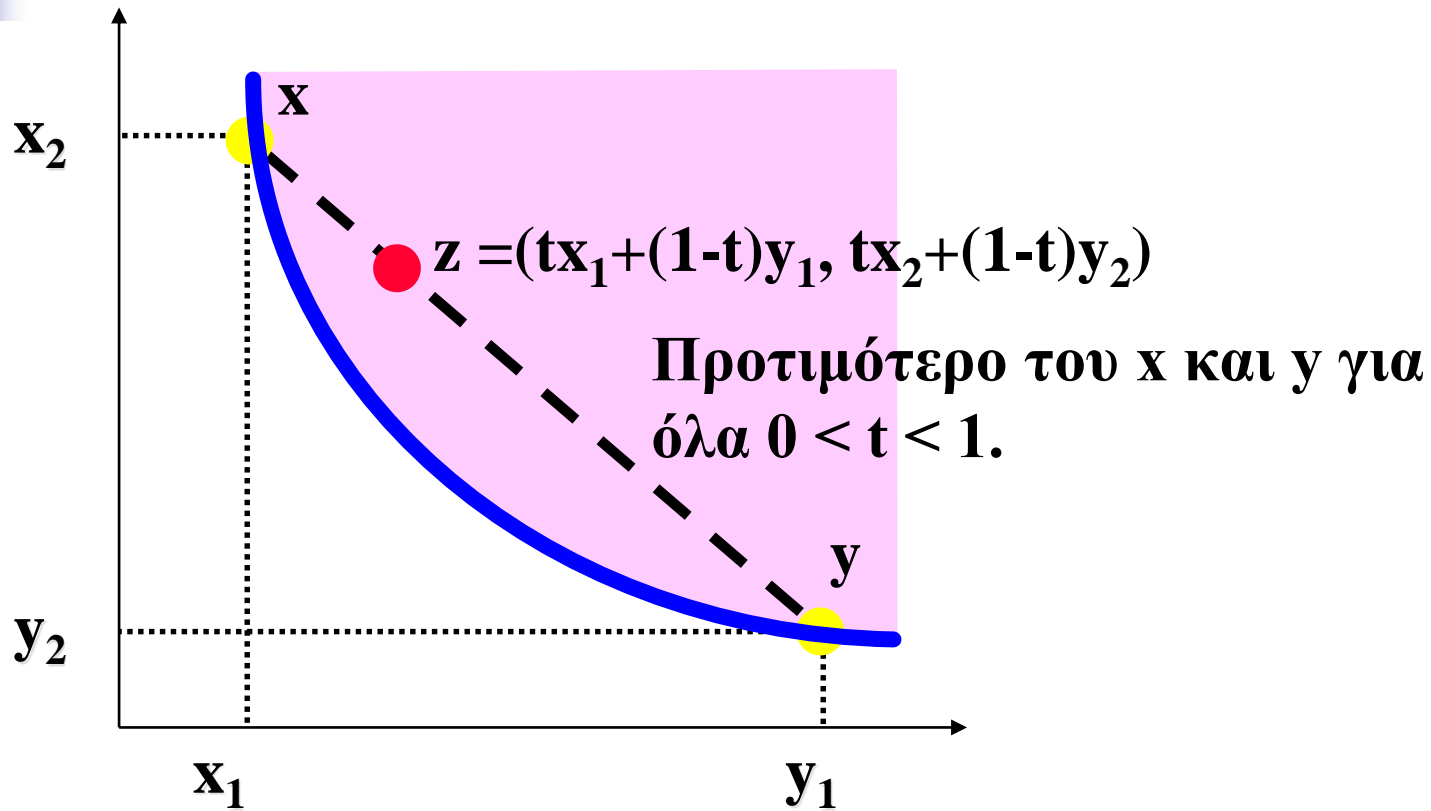
Κυρτότητα

Εάν η καμπύλη αδιαφορίας είναι κυρτή, τότε ο συνδυασμός $(x_2 + y_2)/2, (x_1 + y_1)/2$ θα είναι προτιμότερος των (x_1, x_2) ή (y_1, y_2)

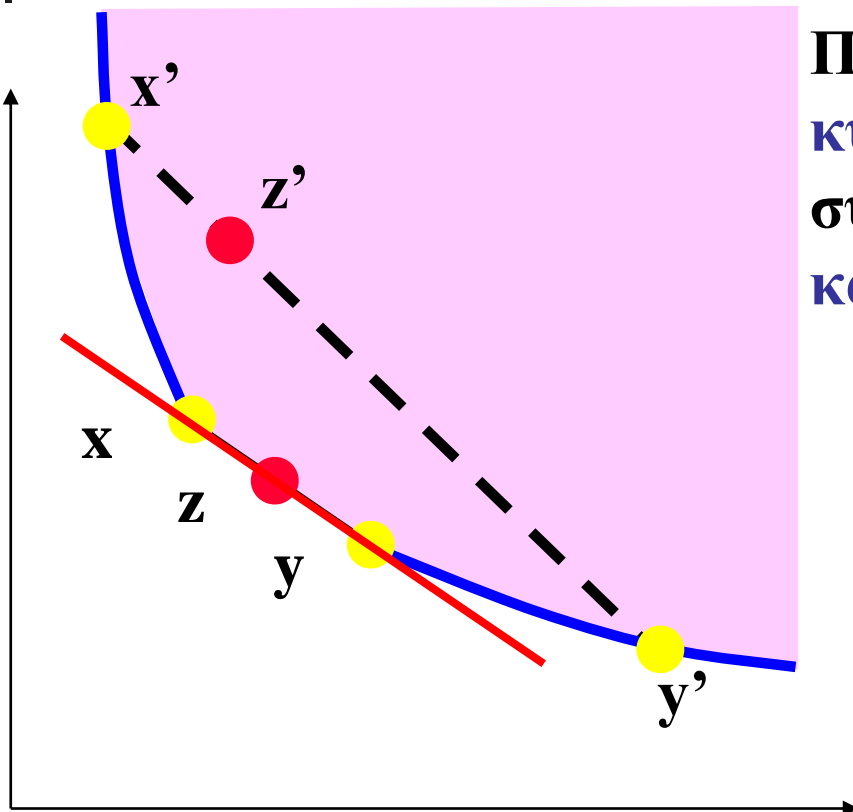
Ποσότητα Αγαθού 2

Ομαλές προτιμήσεις: Κυρτότητα

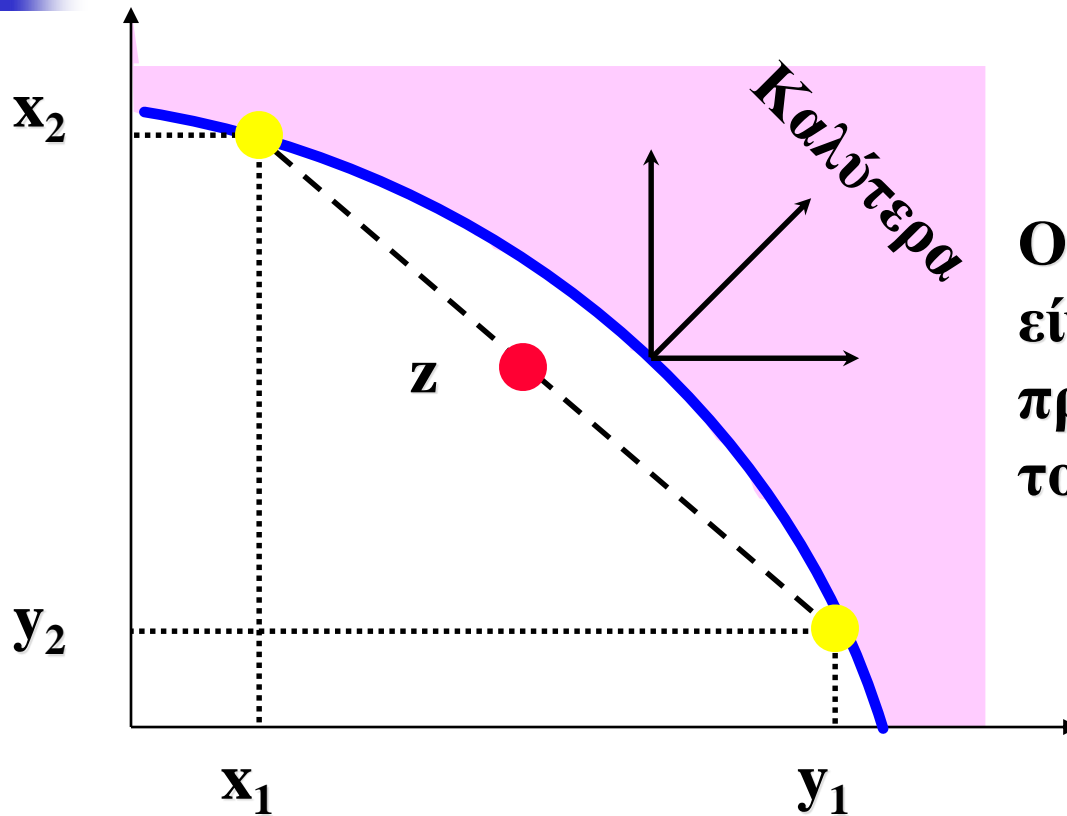

Ομαλές προτιμήσεις: Κυρτότητα

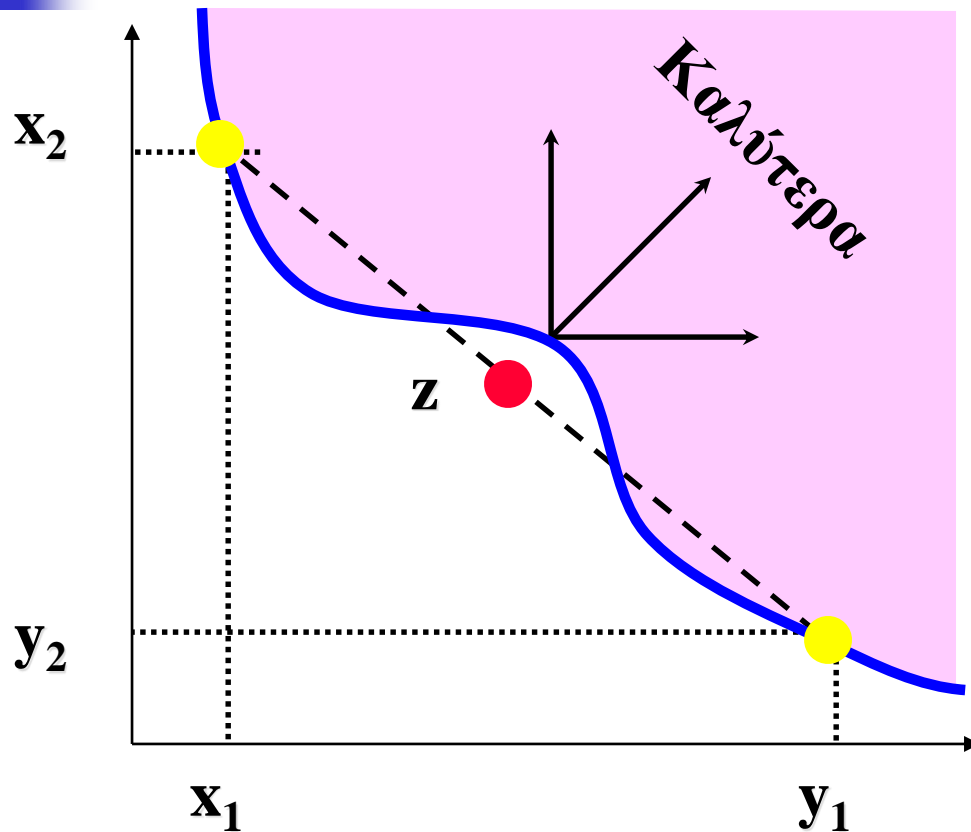
Προτιμήσεις είναι ασθενώς
κυρτές αν τουλάχιστον ένας
συνδυασμός z είναι εξίσου
καλός με ένα από τα x και y .

Μη-Κυρτές Προτιμήσεις

Ο συνδυασμός z
είναι λιγότερο
προτιμώμενος
του x ή y .

Μη-Κυρτές Προτιμήσεις

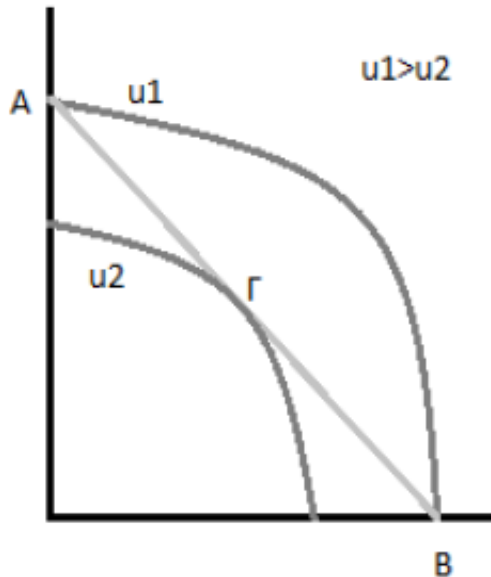
Ο συνδυασμός z
είναι χειρότερος
από το x ή το y .

Ερώτηση εξετάσεων Σεπτεμβρίου 2010

Ένα άτομο είναι αδιάφορο μεταξύ ενός παγωτού με δύο μπάλες κρέμα και ενός παγωτού με δύο μπάλες σοκολάτα. Ταυτόχρονα, το άτομο αυτό προτιμάει ένα παγωτό με δύο μπάλες κρέμα ή ένα παγωτό με δύο μπάλες σοκολάτα από ένα παγωτό με μία μπάλα κρέμα και μία μπάλα σοκολάτα. Τι μπορούμε να πούμε για τις προτιμήσεις του ατόμου αυτού; Να δείξετε πώς θα μπορούσαν να μοιάζουν οι καμπύλες αδιαφορίας του.

Ερώτηση εξετάσεων Σεπτεμβρίου 2010

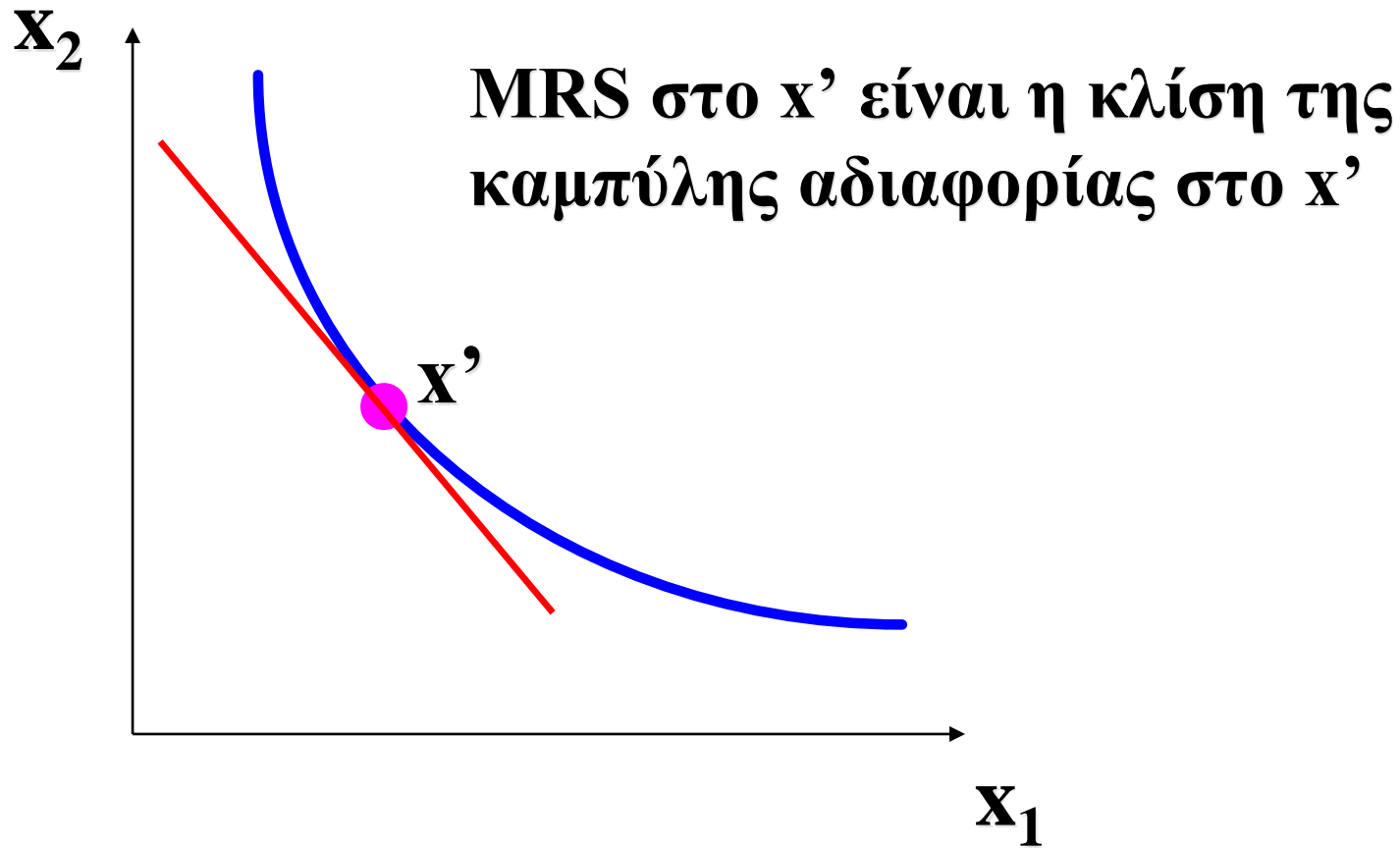
Αυτό σημαίνει ότι οι προτιμήσεις του ατόμου δεν είναι κυρτές, μιας και όταν ένα άτομο έχει κυρτές προτιμήσεις και είναι αδιάφορο μεταξύ δύο καλαθιών A και B, τότε βρίσκει οποιονδήποτε γραμμικό συνδυασμό των A, B τουλάχιστον τόσο καλό όσο το A ή το B. Ένα παράδειγμα τέτοιων καμπυλών αδιαφορίας φαίνεται στο διπλανό σχήμα (οι καμπύλες που είναι σημειωμένες με u_1 και u_2). Για τη συγκεκριμένη περίπτωση της ερώτησης, το σημείο A είναι το παγωτό με 2 μπάλες κρέμα και το σημείο B είναι το παγωτό με 2 μπάλες σοκολάτα, ενώ το σημείο Γ είναι ο γραμμικός συνδυασμός 1 μπάλα κρέμα και 1 μπάλα σοκολάτα (δηλαδή $\frac{1}{2}A + \frac{1}{2}B$). Από το σχήμα φαίνεται απευθείας ότι το σημείο Γ δίνει λιγότερη ωφέλεια στο άτομο από ό,τι τα σημεία A ή B.

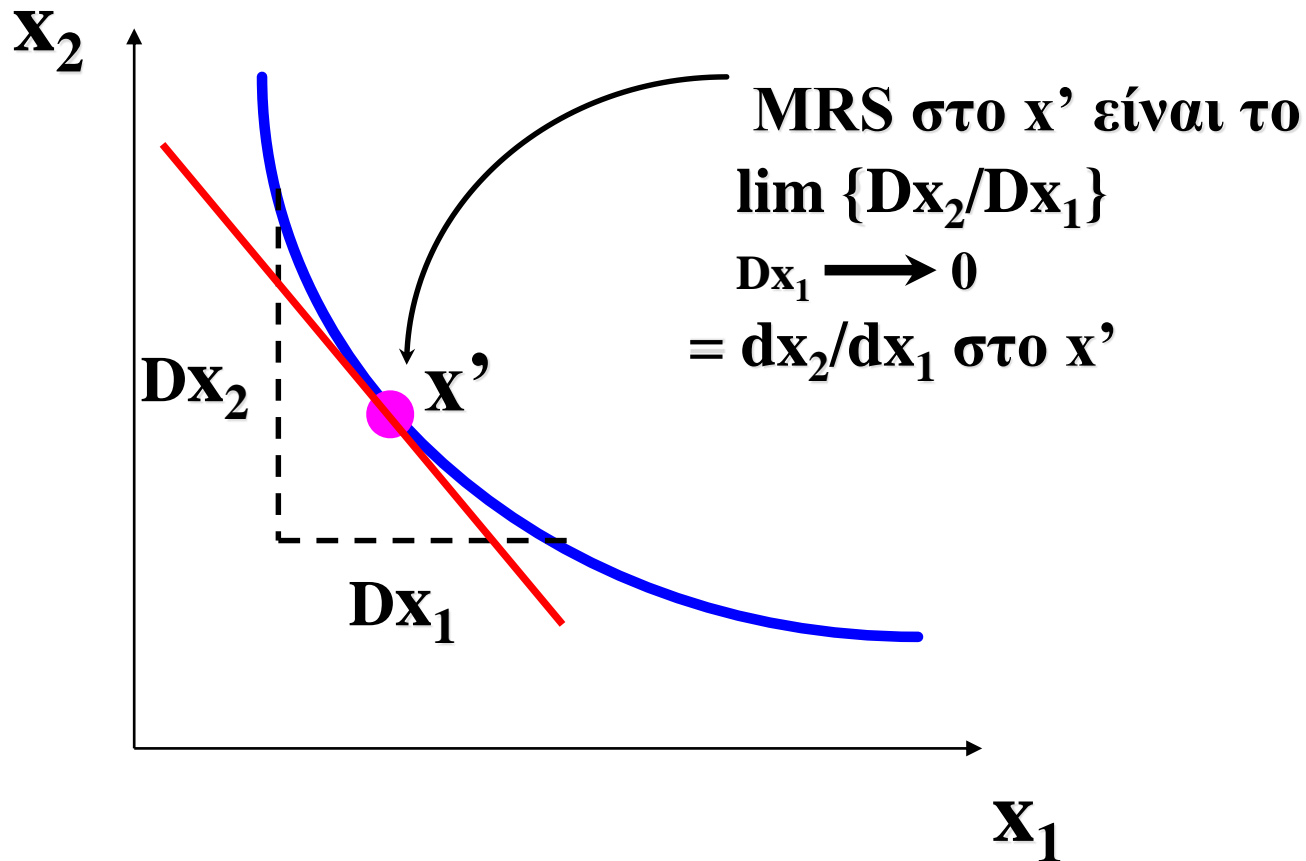
Κλίσεις των καμπυλών αδιαφορίας

- Η κλίση μιας καμπύλης αδιαφορίας είναι ο *Οριακός Λόγος Υποκατάστασης* της (MRS).
- Πώς υπολογίζεται ο MRS;

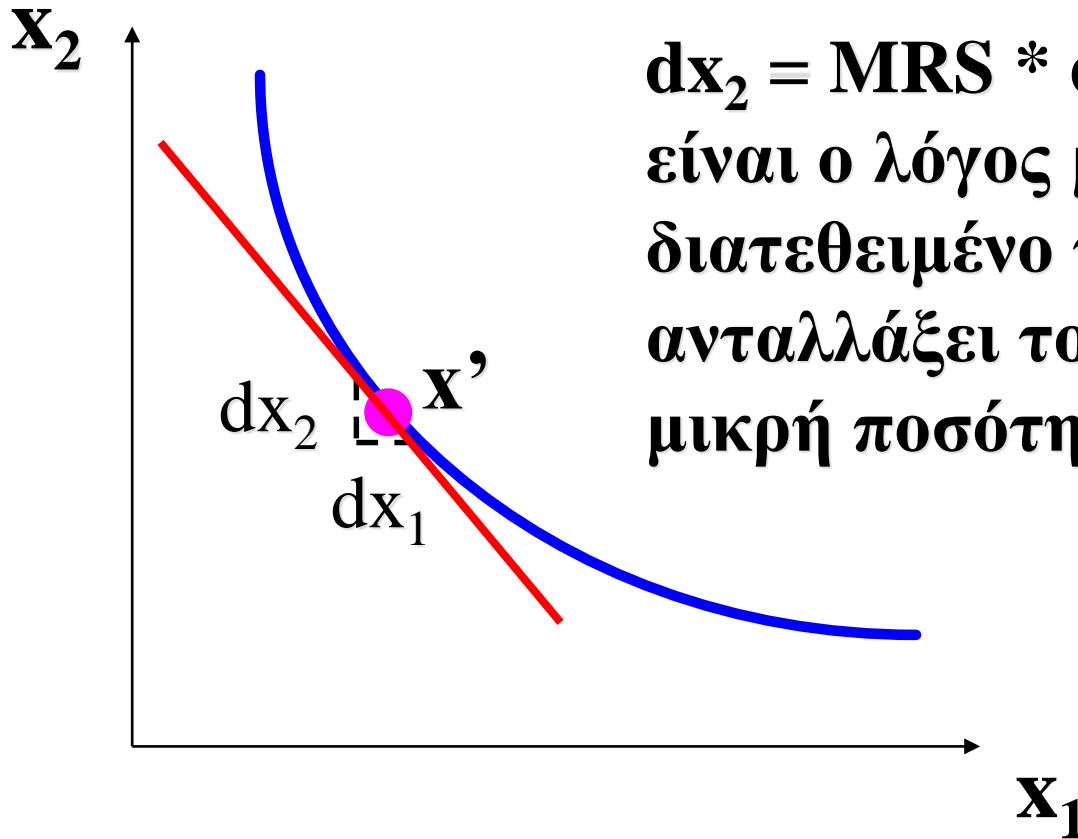
Οριακός Λόγος Υποκατάστασης

Οριακός Λόγος Υποκατάστασης

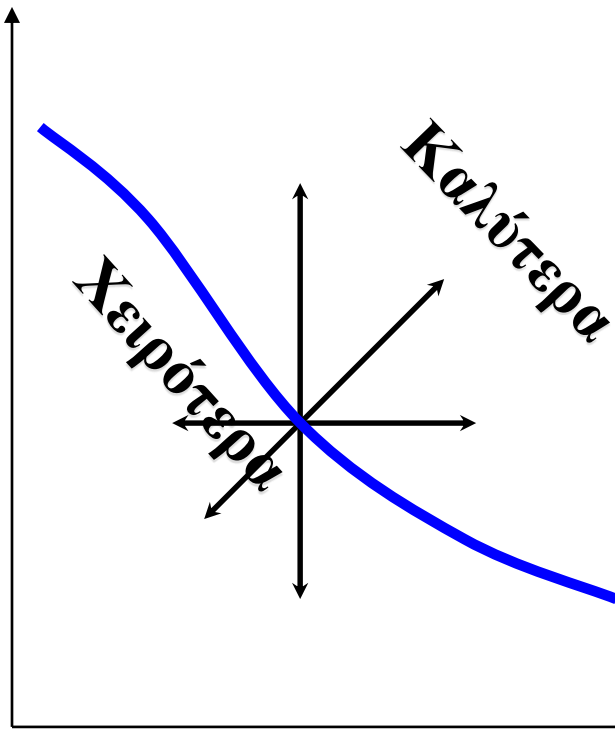
Οριακός Λόγος Υποκατάστασης

$dx_2 = MRS * dx_1$, στο x' , MRS είναι ο λόγος με τον οποίον είναι διατεθειμένο το άτομο να ανταλλάξει το αγαθό 2 για μια μικρή ποσότητα του 1.

MRS & Ιδιότητες Καμπυλών Αδιαφορίας

Αγαθό 2

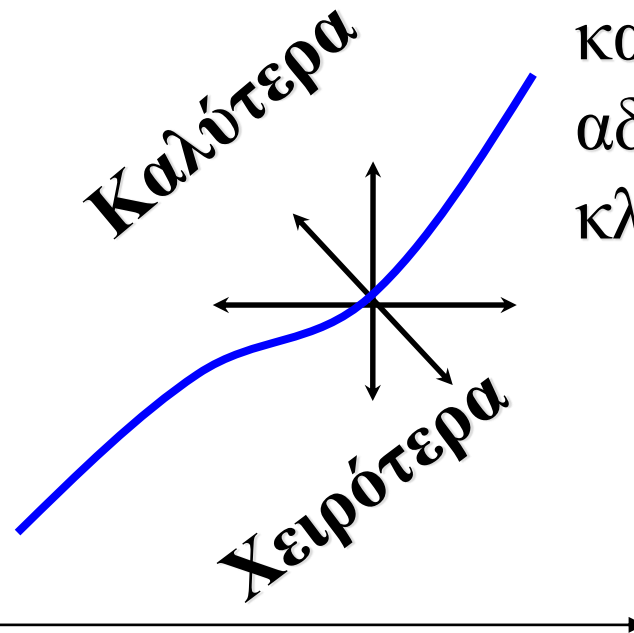
Δύο αγαθά →
καμπύλη αδιαφορίας
με αρνητική κλίση

→ $MRS < 0$.

Αγαθό 1

MRS & Ιδιότητες Καμπυλών Αδιαφορίας

Αγαθό 2

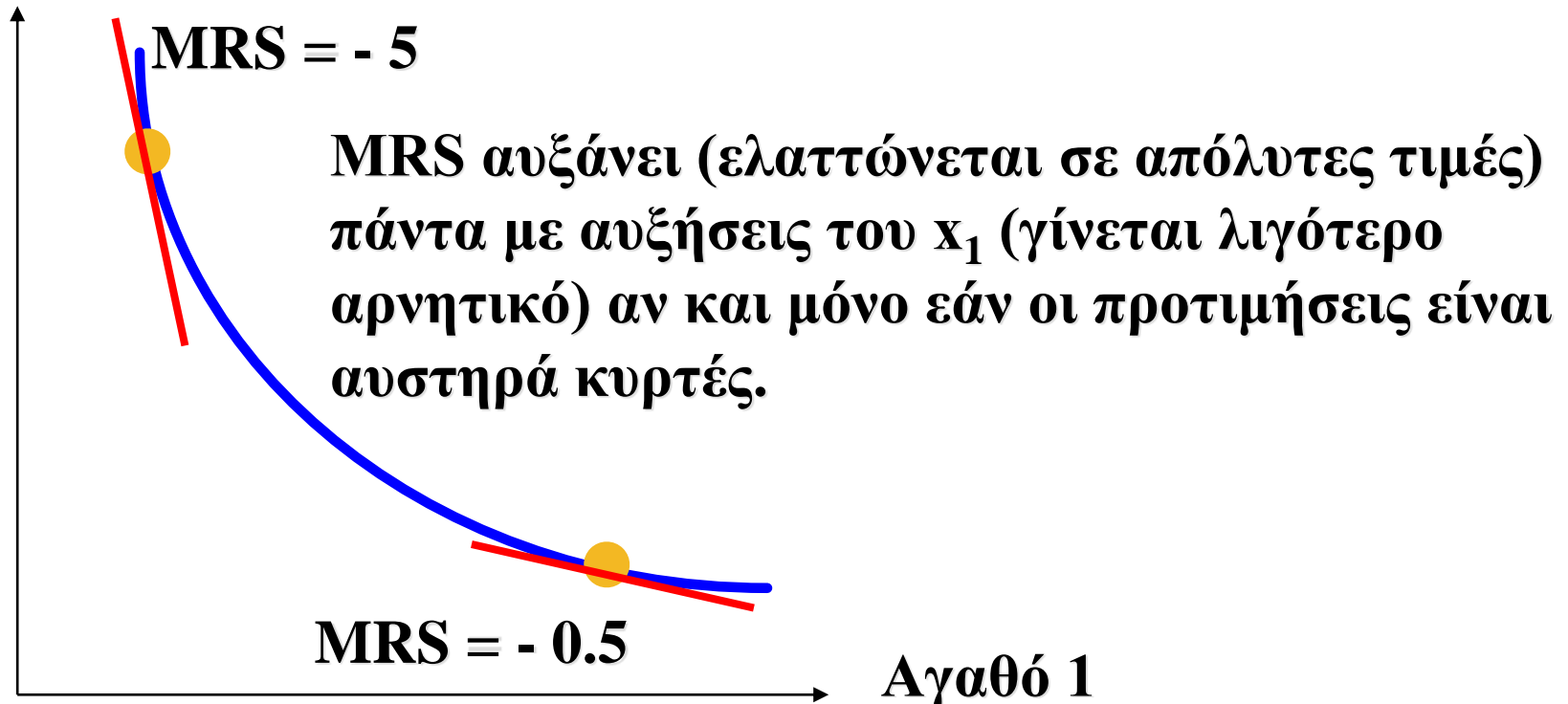

Ένα αγαθό και ένα
κακό \Rightarrow καμπύλη
αδιαφορίας με θετική
κλίση \Rightarrow $MRS > 0$.

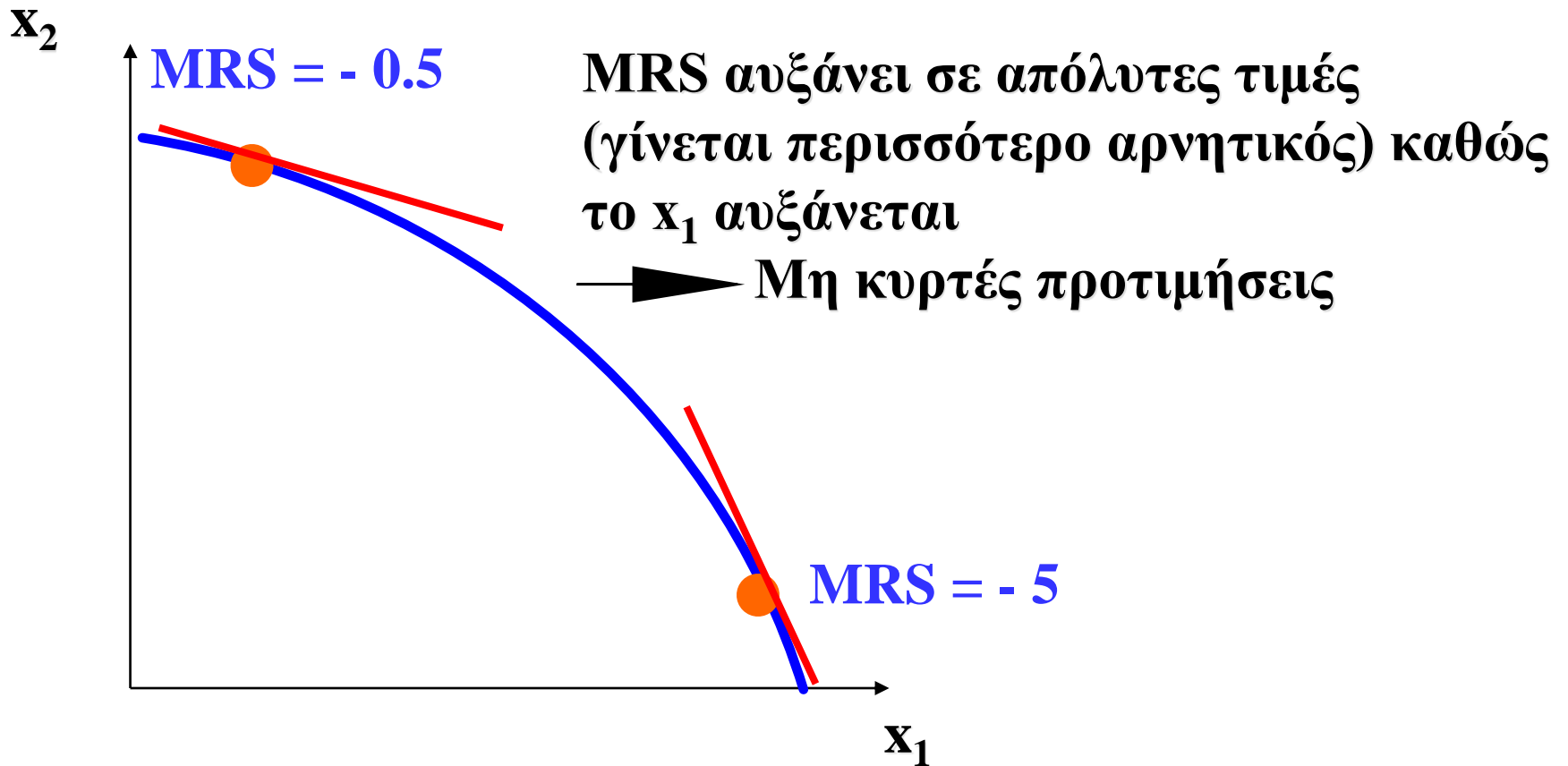
Κακό 1

MRS & Ιδιότητες Καμπυλών Αδιαφορίας

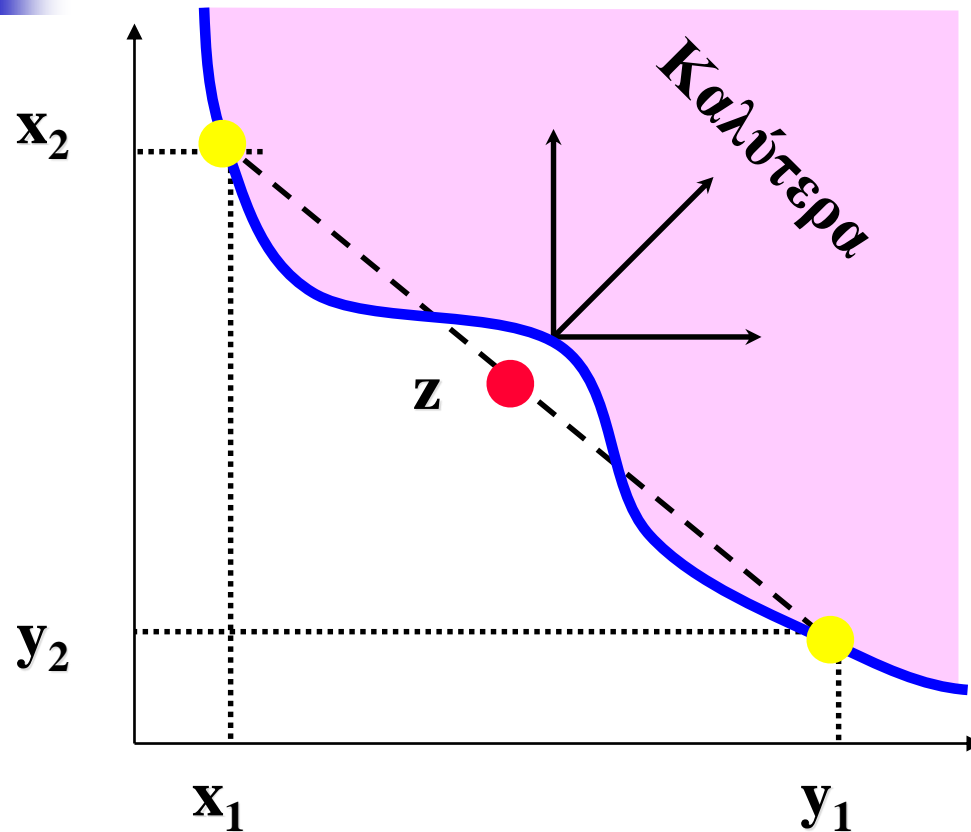
Αγαθό 2

MRS & Ιδιότητες Καμπυλών Αδιαφορίας

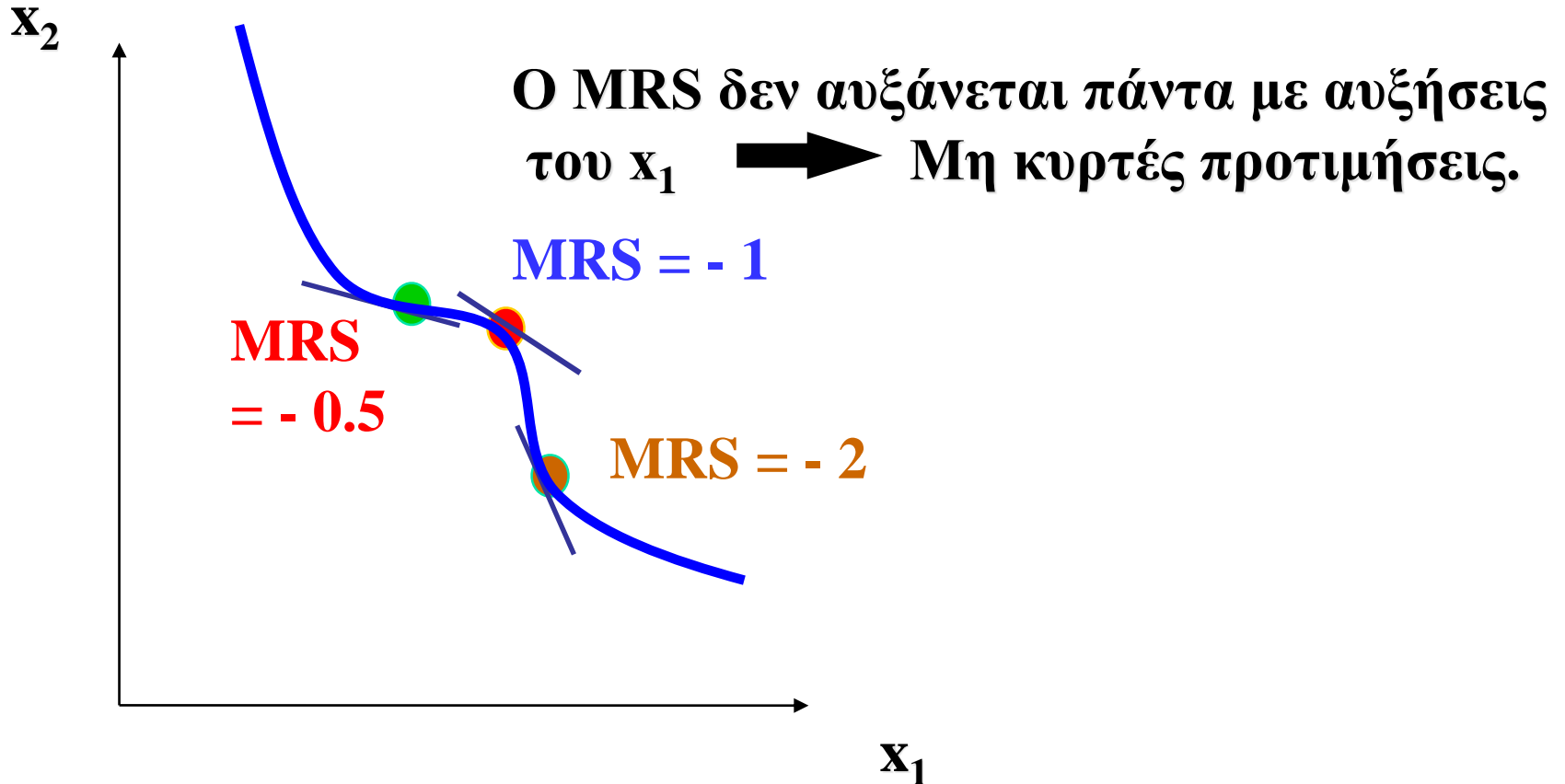

MRS & Ιδιότητες Καμπυλών Αδιαφορίας

**Ο συνδυασμός z
είναι χειρότερος
από το x ή το y .**

MRS & Ιδιότητες Καμπυλών Αδιαφορίας

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών,
Ανδρέας Παπανδρέου 2015. Ανδρέας Παπανδρέου.
«Μικροοικονομική Ανάλυση της Κατανάλωσης και της Παραγωγής.
Προτιμήσεις». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη
δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ECON5/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.